

بسم الله الرحمن الرحيم

احكام پياده روى اربعين

مطابق با فتاوى حضرت آيت الله العظمى حاج سيد

صادق حسيني شيرازى دامت بركاتہ

فهرست مطالب

۱۰۳	* بعضی احکام بانوان	۱۱	* مقدمه
۱۰۶	* خاتمه	۱۴	۱. استجازه
۱۰۷	* تقدیر و تشکر	۱۵	۲. مدت اقامت اهل بیت در شام
۱۰۹	* زیارت اربعین	۱۶	۳. بُعد مسافت
		۱۹	* مشروعیت زیارت و فضیلت آن
		۵۷	* احکام طهارت
		۶۳	* احکام نماز
		۷۱	* غذا خوردن و احکام آن
		۷۷	* احکام کارمندان دولت و دانش آموزان
		۸۱	* مواکب و حسینیه‌ها
		۸۳	* لقطه و احکام وقف
		۹۱	* مسائلی پزشکی
		۹۳	* مسائل متفرقه

بخشی از پیام مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی سید صادق حسینی شیرازی حفظه الله، به همایش بزرگ زیارت اربعین سید و سالار شهیدان، حضرت ابا عبد الله الحسین علیه السلام

ستایش مختص ذات خداست و درود خدا بر برترین آفریدگان، حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و خاندان پاک او و لعنت خدا بر دشمنان این پاکان تا روز واپسین باد.
در حدیثی از امام حسن عسکری علیه السلام درباره زیارت امام حسین علیه السلام در روز اربعین آمده است:

پنج چیز نشانه مؤمن است: «پنجاه و یک رکعت نماز روزانه (۱۷ رکعت واجب و ۳۴ رکعت نافله)، زیارت [امام حسین علیه السلام] در اربعین، انگشتر در دست راست کردن، [به رسم بندگی] پیشانی بر خاک ساییدن و با آواز بلند بسم الله الرحمن الرحیم گفتن».

در اربعین با عظمت حسینی انتظار می‌رود میلیون‌ها انسان مؤمن از سراسر عراق و دیگر کشورها در سرزمینی که خدایش مقدس گردانده و آن را آفریده تا برترین نقطه

بهشت^۱ باشد، گرد آمده، به فیض زیارت حضرت امام حسین علیه السلام نایل آیند؛ زیارتی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام همواره به آن فرا خوانده‌اند.

احادیث متواتری در این باب وجود دارد، از آن جمله روایتی است که کتاب‌های حدیث از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده‌اند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به یکی از همسران خود فرمودند:

«... هر کس او (حسین) را زیارت کند، خدای عزّ وجلّ حجّی از حج‌های من برای او می‌نویسد. پرسید: حجّی از حج‌های شما [ای رسول خدا]؟! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: آری دو حج از حج‌های من. پرسید: دو حج از حج‌های شما؟! فرمودند: آری، چهار حج از حج‌های من. همسر پیامبر صلی الله علیه و آله همچنان پاداش زایر امام حسین علیه السلام را زیاد می‌خواند و پیامبر صلی الله علیه و آله بر شمار آن می‌افزودند تا این که پاداش زایر سید الشهداء علیه السلام را با نود حج و نود عمره خویش برابر خواندند.^۲

۱. در حدیثی امام باقر علیه السلام فرموده است: خدای تبارک و تعال ۲۴ هزار سال پیش از آفرینش کعبه، کربلا را آفرید و آن را مقدس و مبارک گرداند. قدسیت و با برکت بودن آن از زمان آفرینش همچنان پابرجاست تا این که خدا آن را بهترین زمین بهشت و برترین منزل و مسکنی قرار دهد که اولیای خدا در بهشت در آن جای گیرند. ر. ک: کامل الزیارات، ص ۵۰، حدیث ۶۷۷.

۲. ابن قولویه، جعفر بن محمد، کامل الزیارات، ص ۱۴۴.

در این مناسبت مهم، هیئت‌های عزاداران سید الشهدا علیه السلام سواره و پیاده از سراسر عراق و از کشورهای دیگر به کربلای معلّی می‌آیند تا مراسم سوگواری آن حضرت را - که از مصادیق شعائر الهی است - برگزار کرده، این مصیبت بزرگ را که در این سرزمین بر عترت پاک و یاران خجسته آنان رفته، به ساحت اقدس رسول خدا صلی الله علیه و آله، امیر المؤمنین حضرت علی علیه السلام، صدیقه کبری فاطمه زهرا علیها السلام، دیگر امامان معصوم علیهم السلام و به ویژه صاحب این عزا - در این زمان - حضرت بقیّة الله الأعظم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تسلیت گویند که همانا این شعائر تماماً مصداق احیای امر اهل بیت علیهم السلام است که در روایت به آن اشاره شده است.^۱

و الله المستعان

صادق شیرازی

۱۲/ صفر/ ۱۴۲۵ ق - ۱۵/ فروردین/ ۱۳۸۳ ش

۱. شیخ حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعة، ج ۱۲، ص ۲۰.

مقدمه^۱

اربعین در میان شیعیان جایگاهی بس مهم دارد تا جایی که در این روز که بیستم صفر است شیعیان همانند روز عاشورا به عزاداری می‌پردازند و این یکی دیگر از امتیازات سید الشهداء علیه السلام می‌باشد. در روایتی از امام حسن عسکری علیه السلام است که فرمود: نشانه‌های مؤمن پنج چیز است که یکی از آنها زیارت اربعین می‌باشد^۲ و نیز امام صادق علیه السلام زیارت اربعین را به صفوان بن مهران جمال تعلیم داده است که در آن به اهمیت و بزرگداشت اربعین تصریح شده است.^۳

در میان شیعه مشهور است که اربعین روزی است که جابر بن عبدالله انصاری صحابی بزرگ رسول خدا صلی الله علیه و آله به زیارت قبر امام حسین آمد و او اولین کسی است که قبر امام را زیارت کرده است و در همان جا بود که اهل بیت علیهم السلام هنگام بازگشت از شام در مسیر مدینه به کربلا آمده و مزار امام و دیگر شهدا را زیارت کردند و نیز جابر را ملاقات نمودند.

۱. این بخش در متن عربی موجود نبوده و به جهت اهمیت آن و تبیین بیشتر موضوع، مطابق با نظر نهایی مرجع عالیقدر، تدوین شده است.

۲. شیخ مفید، محمد بن محمد، المزار، ص ۵۳؛ شیخ طوسی، محمد بن حسن، مصباح المتهجد، ص ۷۸۸ - ۷۸۷ و نیشابوری، محمد بن فتال، روضة الواعظین، ص ۲۱۵.

۳. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۳۳۲ - ۳۳۱ و مصباح المتهجد، ص ۷۸۹ - ۷۸۸.

۱۲..... احکام پیاده روی اربعین

هم چنین در این روز بود که سر امام حسین و دیگر شهدا به اجساد مطهرشان ملحق شد و دفن گردید.

از دیدگاه بسیاری از اندیشمندان و مورخان شیعه و سنی مبنای بزرگداشت اربعین همین ورود اهل بیت به کربلا در اولین اربعین حسینی یعنی سال ۶۱ هـ. ق و دفن سرهای شهیدان به ویژه سر مقدس امام حسین علیه السلام در کنار پیکرهای مطهرشان می باشد. اما برخی دیگر از صاحب نظران چنین مسأله ای را مورد تشکیک قرار می دهند و با ارائه دلایلی اظهار می کنند که این امر یعنی حضور اهل بیت علیهم السلام در کربلا در اولین اربعین حسینی محال می باشد و از اعتبار تاریخی لازم برخوردار نیست.

عمده دلیل این گروه، دو مورد است: ۱. سکوت و عدم تعرض مورخان و کتاب های تاریخی، با اینکه موضوعی مهم و قابل بیان بوده است، ۲. مسأله فاصله میان شام و عراق یا دمشق و کوفه؛ چون برخی نقل ها، مدت رفتن از کوفه تا شام را بیست روز و مدت اقامت اهل بیت علیهم السلام در دمشق را یک ماه گفته اند. که به آن باید مدت زمانی که ابن زیاد برای کسب تکلیف از یزید نیاز داشته است را نیز افزود. با این محاسبات حضور ایشان در اولین اربعین بسیار بعید به نظر می رسد.^۱

۱. از جمله مخالفان می توان به این افراد اشاره کرد: سید بن طاوس در کتاب «الإقبال»، مرحوم علامه مجلسی (م ۱۱۱۱ ق) در «بحارالأنوار» و میرزا حسین نوری (۱۲۵۴ - ۱۳۲۰ ق) در کتاب «لؤلؤ و مرجان».

اما در مقابل، کسانی که قائل به اربعین اول هستند دو دسته‌اند: گروهی که تصریح می‌کنند اهل بیت در روز اربعین در کربلا بوده‌اند و گروه دیگر معتقدند که سر مطهر امام حسین علیه السلام و سایر شهدا در کربلا به دست مبارک امام سجاد علیه السلام به بدن‌های پاکشان ملحق گردیده است.

از آنجا که دفن سر مطهر در کربلا قطعا توسط امام سجاد علیه السلام انجام شده و ورود ایشان به همراه سرهای مطهر شهدا به کربلا نیز فقط در بیستم ماه صفر بوده و هیچ یک از مورخان شیعه و سنی قائل به این نیستند که سرهای شهیدان و خصوصا سر امام حسین توسط شخص دیگری غیر از امام سجاد دفن شده است و یا امام سجاد در غیر بیستم ماه صفر سال ۶۱ برای دفن شهدا به کربلا آمده‌اند، بنابراین دفن سر مقدس آن امام شهید در کربلا و در روز بیستم و توسط فرزندشان امام زین العابدین بوده که این خود گواهی بر حضور اهل بیت علیهم السلام در روز اربعین می‌باشد.

برخی گذشتگان و محققان معاصر در تحقیقات ارزشمند خود قائل به این نظریه می‌باشند^۱. از این رو اینگونه نیست که کسی این مسأله را مطرح نکرده باشد بنابراین دلیل اول مخالفت قابل قبول نیست؛ زیرا همانطور که برخی این امر را انکار کرده‌اند

۱. از قائلان به این نظریه می‌توان از ابومخنف معاصر با امام حسین علیه السلام در مقتل خویش، شیخ صدوق (م ۳۸۱ ق) در «الأمالی» و شیخ بهایی (م ۱۰۳۰ ق) در کتاب «توضیح المقاصد» نام برد.

۱۴..... احکام پیاده روی اربعین

برخی دیگر نیز به آن تصریح نموده‌اند. اما پیرامون دلیل دوم یعنی «مسافت» چند نکته لازم به ذکر است.

۱. استجازه

مخالفان معتقدند مدت زمانی که برای رفتن قاصد ابن زیاد به شام برای کسب تکلیف درباره اعلام پایان جنگ و انجام مأموریت و کسب تکلیف از یزید درباره سرهای مطهر و اسیران صرف شد با ورود اهل بیت علیهم‌السلام در اولین اربعین به کربلا سازگار نیست!

اما اولاً: جریان استجازه مبهم می‌باشد؛ زیرا نه معلوم شد و نه کسی گفته است که حامل و ناقل اجازه چه کسی می‌باشد؟ و چه وقت رفته و چه زمانی بازگشته است و ثانیاً با گفته شیخ مفید که اهل بیت علیهم‌السلام در روز سیزدهم یا چهاردهم از کربلا حرکت کرده‌اند، در تعارض است.^۱

مسأله تعیین کننده دیگر، زمان ورود اهل بیت علیهم‌السلام به شام می‌باشد. این معروف است که ورود سرهای مطهر شهدا در روز اول ماه صفر بوده است^۲ و تاریخ دیگری نقل نشده است و بسیاری عید دانستن اول صفر سال ۶۱ توسط بنی امیه را به این دلیل دانسته‌اند.^۳

۱. شیخ مفید، محمد بن محمد، الإرشاد، ص ۲۶۱.

۲. بیرونی، ابوریحان، الآثار الباقیة عن القرون الخالیة، ص ۳۳۱ و کفعمی، ابراهیم بن علی، مصباح، ص ۵۱۰.

۳. قزوینی، زکریا محمد بن محمود، عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات، ص ۴۵.

از طرف دیگر همراهی سرهای مطهر و اهل بیت هنگام ورود به شام مورد اتفاق نظر است^۱؛ بنابراین اهل بیت علیهم السلام در روز اول صفر وارد شام شده‌اند. از این رو یا استجازه انجام نشده، یا در ده روز اول انجام شده است. یعنی دهه اول به رفت و برگشت قاصد و کسب اجازه و دهه دوم به حرکت اهل بیت علیهم السلام به شام اختصاص یافته است.

در نتیجه مدت زمانی که صرف استجازه شده نمی‌تواند دلیل مخالفت با حضور اهل بیت علیهم السلام در اولین اربعین حسینی باشد.

۲. مدت اقامت اهل بیت در شام

برخی قائلند که اقامت اهل بیت علیهم السلام در شام طولانی بوده، بنابراین حضور اهل بیت در اولین اربعین در کربلا بعید می‌باشد.

حال برای بررسی این مسأله برخی اقوال را بیان می‌کنیم. برخی به مدت اقامت اشاره نکرده‌اند و گفته‌اند: چند روزی اهل بیت در شام بوده‌اند^۲. اما در مقابل برخی دیگر مدت اقامت ایشان در شام را تعیین کرده‌اند.

محمد بن جریر طبری، ابن عساکر و ابن کثیر مدت برپاداشتن عزا در شام توسط اهل بیت علیهم السلام را سه روز دانسته‌اند^۱ و قاضی نعمان مغربی مدت اقامت ایشان را یک ماه و نیم

۱. تمیمی، محمد بن حبان، الثقات، ج ۲، ص ۳۱۲.

۲. ابن اعثم، کتاب الفتوح، ج ۵، ص ۱۳۳؛ الإرشاد، ج ۲، ص ۱۲۲ و طبرسی، فضل بن حسن، إعلام الوری بأعلام الهدی، ج ۱، ص ۴۷۵.

۱۶..... احکام پیاده روی اربعین

ذکر کرده است.^۲ سید بن طاوس مدت اقامت را یک ماه بیان کرده^۳ و عمادالدین طبری می‌نویسد: اهل بیت هفت روز عزاداری کردند.^۴ علامه مجلسی بیانی می‌کند که اهل بیت هفت روز عزاداری کردند و روز هشتم یزید آنان را خواست و ترتیب بازگشتشان را به مدینه داد.^۵

از جایی که سید بن طاوس قول به یک ماه را با کلمه «قیل» بیان کرده است، تنها سخن قاضی نعمان به اقامت بیش از یک ماه در شام تصریح دارد و از بقیه اقوال و به مدد قراین متعدد استفاده می‌شود که اقامت اهل بیت علیهم السلام بیش از ده روز نبوده است. پس اینکه آن بزرگواران در اولین اربعین در کربلا حاضر شده‌اند، امر ممکن است.

۳. بُعد مسافت

برخی معتقدند فاصله طولانی میان کوفه و شام این امر را محال می‌کند که اهل بیت علیهم السلام توانسته باشند در اولین اربعین در کربلا حضور داشته باشند. از جمله سید بن طاوس می‌گوید: فاصله بین کوفه و شام ده روز راه است که با

۱. طبری، تاریخ الامم و الملوک، ج ۴، ص ۳۵۳؛ ابن عساکر، ترجمة الإمام الحسين علیه السلام، ص ۳۳۸ و دمشقی، اسماعیل بن کثیر، البداية و النهایة، ج ۸، ص ۲۱۲.

۲. تمیمی مغربی، نعمان بن محمد، شرح الأخبار فی فضائل الأئمة الأطهار، ج ۳، ص ۲۶۹.

۳. ابن طاوس، علی بن موسی، الإقبال، ج ۳، ص ۱۰۱.

۴. کامل بهایی، ج ۲، ص ۳۰۲.

۵. بحار الأنوار، ج ۴۵، ص ۱۹۶.

برگشت آن بیست روز می‌شود و به علاوه اقامت یک ماه اهل بیت در شام، این فاصله طولانی با ورود اهل بیت در بیستم ماه صفر به کربلا منافات دارد.

محدث قمی می‌گوید: روز هشتم یزید اهل بیت را روانه کرد^۱. با توجه به ورود اهل بیت علیهم‌السلام در روز اول صفر و فاصله ده روزه کوفه به شام چنان که مخالفان می‌گویند رسیدن اهل بیت علیهم‌السلام به کربلا را در بیستم ماه صفر به آسانی می‌توان باور کرد؛ چون حدود دوازده روز می‌باشد.

اما شواهد تاریخی فراوانی وجود دارد که برخی افراد فاصله بین کوفه تا شام را حدود ده روز و حتی کمتر از چهار روز طی کرده‌اند که این شواهد و مؤیدات تا هفده مورد ذکر شده است.^۲

بنابراین استجازه، اقامت در شام و مسافت کوفه تا شام هیچکدام مانع حضور اهل بیت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در اولین اربعین سید الشهداء، امام حسین علیه‌السلام نمی‌تواند باشد و ایشان در بیستم صفر در کربلا به زیارت قبر آن امام شهید و سایر شهدا نائل آمده‌اند.

۱. محدث قمی، نفس المهموم، ص ۴۶۳.

۲. طباطبایی، سید محمد علی قاضی، تحقیق درباره اولین اربعین حضرت سید الشهداء علیه‌السلام، ص ۳۳ - ۱۳۳.

مشروعیت زیارت و فضیلت آن

۱. آیا پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام رفتن، مشروعیت دارد یا خیر؟

جواب: آری، روایات متواتری بر استحباب زیارت امام حسین علیه السلام به صورت پیاده وارد شده است که از آن جمله است: امام صادق علیه السلام فرمود:

«کسی که از منزلش به قصد زیارت قبر امام حسین بن علی علیه السلام بیرون آید، اگر پیاده باشد خداوند مَنّان به هر قدمی که برمی دارد يك حسنه برایش نوشته و يك گناه از او محو می فرماید...»^۱

و در روایتی دیگر آمده است:

«کسی که پیاده به زیارت قبر امام حسین علیه السلام برود، خداوند متعال به هر قدمی که برمی دارد هزار حسنه برایش ثبت و هزار گناه از وی محو می فرماید و هزار درجه مرتبه اش را بالا می برد».^۲

۲. فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام چه میزان است؟

جواب: احادیث شریفی در فضیلت زیارت آن حضرت وارد شده است که برخی از آنها عبارت اند از:

۱. کامل الزیارات، ص ۱۳۲ و شیخ صدوق، ابن بابویه، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۹۱.

۲. کامل الزیارات، ص ۱۳۳ و وسائل الشیعة، ج ۱۴، ص ۴۴۰.

۲۰..... احکام پیاده روی اربعین

امام صادق علیه السلام فرمود: «از محبوب‌ترین کارها در نزد خداوند متعال، زیارت قبر امام حسین علیه السلام است».^۱

در روایتی دیگر آمده است: «راوی گوید: از آن حضرت راجع به زیارت قبر حضرت حسین بن علی علیه السلام پرسیدم؟ فرمود: زیارت آن جناب افضل اعمال می‌باشد».^۲

در روایتی از حضرت رضا سلام الله علیه است که فرمود: «کسی که قبر حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام را در کنار نهر فرات زیارت کند، مثل کسی است که خدا را بالای عرشش زیارت نموده است».^۳

و در حدیث دیگری از امام صادق علیه السلام آمده است: «زائر حسین بن علی علیهما السلام زائر رسول خدا صلی الله علیه و آله است».^۴

در روایاتی دیگر با همین مضمون آمده است: «زائر امام حسین علیه السلام، مانند کسی است که امیرالمؤمنین علی علیه السلام را زیارت کرده باشد و خداوند آن را در اعلیٰ علین ثبت می‌کند و او از کسانی است که با رسول خدا صلی الله علیه و آله سخن می‌گویند» و روایات بسیار دیگر.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۴۶.

۲. همان، ص ۱۴۶ و بحارالأنوار، ج ۱۰۱، ص ۴۹.

۳. کامل الزیارات، ص ۱۷۴، وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص ۳۶۶.

۴. ر. ک: کامل الزیارات: ص ۸۳ و بحارالأنوار، ج ۹۸، ص ۷۷.

۳. ثواب کسی که در راه رفتن به کربلای امام حسین علیه السلام بمیرد،

چیست؟

جواب: در احادیث شریف این مضمون آمده است که: «خداوند متعال چهار هزار فرشته را بر قبر امام حسین علیه السلام موکل کرده است» و زائر ایشان «چون بمیرد جنازه او را مشایعت می کنند و تا روز قیامت برای او استغفار می نمایند».^۱

در حدیث دیگری آمده است: «و اگر بمیرد بر جنازه اش نماز می گزارند».^۲

در روایتی دیگر اینگونه آمده است که بعد از زیارت خداوند به زائر، هدیه هایی می دهد که از آن جمله است:

«اگر (زائر) در همان سال یا همان شب یا همان روز از دنیا برود، کسی

جز خود خداوند عز و جل قبض روحش را به عهده نمی گیرد».^۳

روایتی دیگری از امام باقر سلام الله علیه است که فرمود: «اگر در اثناء سال فوت

کرد، فرشتگان رحمت الهی بر سرش حاضر شده و او را غسل داده و کفن نموده و

۱. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۴، ص ۵۸۱ و کامل الزیارات، ص ۱۸۹.

۲. الکافی، ج ۴ ص ۵۸۲، کامل الزیارات، ص ۱۹۲.

۳. کامل الزیارات، ص ۲۰۷.

۲۲..... احکام پیاده روی اربعین

برایش استغفار و طلب آمرزش کرده و تا قبرش مشایعتش نموده و به مقدار طول شعاع چشم، در قبرش وسعت و گشایش ایجاد می‌کنند^۱ و روایات بسیار دیگر.

۴. فایده زیارت امام حسین علیه السلام چیست؟

جواب: فوائد آخرتی بسیاری دارد که به برخی از آنها در جواب سؤال‌های گذشته اشاره شد. همانطور که فوائد دنیوی بسیاری نیز دارد که از آن جمله است: ارتباط پیدا کردن مردم با دین و اهل بیت علیهم السلام؛ کسانی که رسول خدا صلی الله علیه و آله ایشان را در حدیث ثقلین همسان قرآن قرار داده است، یادگیری روحیه عزت نفس و استقامت در برابر ستمگران، اجتماع مؤمنان و بازدید و پیوند با همدیگر، راهی است برای خیرات و نیکی‌ها و یاری افراد ضعیف و تهیدستان و

۵. سبب این عشق فراوان مردم که هزاران کیلومتر راه را طی می‌کنند تا از شهرهای مختلف به زیارت امام حسین علیه السلام مشرف شوند، چیست؟

جواب: این محبت، بر اثر دعای پیامبر خدا، حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام می‌باشد که - همانگونه که خداوند سخن او را حکایت می‌فرماید - عرضه می‌دارد:

﴿فَجَعَلَ أَفْنَدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ؛ پس دل‌های برخی از مردم را به

سوی آنان گرایش ده^۲﴾.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۴۳.

۲. سوره ابراهیم، آیه ۳۷.

نیز به جهت امور زیر:

اول: این سببی تکوینی است که به خواست خداوند متعال صورت گرفته است،
آنگونه که در روایت شریف آمده است:

«بر اثر شهادت امام حسین علیه السلام حرارتی در دل‌های مؤمنان است که هرگز خاموش نمی‌گردد»^۱ پس خداوند متعال این محبت را در دل اهل ایمان قرار داده است.

دوم: رغبت مردم در تجدید عهد و ولایت با آل پیامبر صلی الله علیه و آله و اثبات اینکه آنها با دل‌های خویش مؤمن گشته‌اند، همانطور که با زبان‌هایشان ایمان آورده‌اند.
سوم: اشتیاق به ثواب بزرگی که خداوند متعال برای زیارت قبر امام حسین علیه السلام قرار داده است.

چهارم: یاری اهل بیت علیهم السلام، علیه کسانی که به ایشان ستم کردند.

۶. برخی از عزیزانی که پیاده به زیارت حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام مشرف می‌شوند، می‌پرسند که آیا صحیح است که می‌گویند: امام دوازدهم حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه برای زیارت نیمه شعبان و اربعین حاضر شده و با زائران می‌باشند و در شادی‌ها و غم‌هایشان مشارکت دارند و چگونه ممکن است که انسان در این مناسبت‌ها به رضایت آن جناب نائل آید؟

۱. نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۰، ص ۳۱۸.

۲۴..... احکام پیاده روی اربعین

جواب: حوادث تاریخی به این موضوع تأکید دارند که امام مهدی سلام الله علیه، جدّ بزرگوارشان امام حسین علیه السلام را در مناسبت‌های مأثوره زیارت می‌کنند و با زائران در شادی‌ها و اندوه‌هایشان، رنج‌ها و سختی‌هایشان مشارکت دارند.

زائر می‌تواند با رعایت موارد زیر، به رضایت ایشان نائل آید: اخلاص در زیارت، التزام به عقائد صحیح و آداب زیارت، انجام واجبات، ترک محرمات، آراستگی به اخلاق و آداب اسلامی در هر جا و خصوصاً در زیارت و با هر کس خصوصاً زائران و پدر و مادر و خانواده و خویشان.

در روایتی از امام صادق علیه السلام وارد شده است که صفوان جمال به ایشان عرض کرد: جانم به فدایتان! آیا شما، ایشان (یعنی امام حسین علیه السلام) را زیارت می‌کنید؟

حضرت فرمود: چطور ایشان را زیارت نکنم و حال آنکه خداوند متعال در هر شب جمعه با فرشتگان و انبیاء و اوصیاء به زمین هبوط کرده و او را زیارت می‌کنند و حضرت محمد صلی الله علیه و آله افضل انبیاء و ما افضل اوصیا هستیم.^۱

توضیح اینکه: منظور از زیارت خداوند متعال مجاز است، مانند این آیه شریفه که می‌فرماید: ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ و به سوی پروردگار خود می‌نگرند^۲ و یا این آیه شریفه: ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دست خدا بالای دست‌های آنان است^۳ و ...

۱. کامل الزیارات، ص ۱۱۳ و بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۶۰.

۲. سوره قیامت، آیه ۲۳.

۷. در روایاتی که از اهل بیت علیهم السلام به ما رسیده، آمده است که زیارت شخصی که حق امام حسین علیه السلام را بشناسد، بهتر از زیارت غیر عارف است و برای همین در دسته‌ای دیگر از روایات شریف آمده است: هر کس امام حسین را با شناخت حقش زیارت کند، مانند آنست که خداوند را در عرشش زیارت کرده است^۲، حال سؤال اینست که زائر چگونه می‌تواند زیارتی همراه با شناخت داشته باشد؟

جواب: شکی نیست که اعطای ثواب - به علاوه تفضل خداوند متعال - به میزان «شناخت» است و لذا درجات زائران مختلف بوده و ثوابشان نیز متفاوت می‌باشد.

پروردگار متعال می‌فرماید:

﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟^۳

و برای اینکه شناخت انسان به آن حضرت زیاد شود، باید نیت خویش را خالص کرده، مناقب اهل بیت علیهم السلام و فضیلت ایشان در نزد خداوند را مطالعه کرده یا بشنود، مطیع آن حضرات باشد که آن، اطاعت خداوند محسوب می‌شود و با جدیت و

۱. سوره فتح، آیه ۱۰.

۲. ر. ک: کامل الزیارات، ص ۱۴۹.

۳. سوره زمر، آیه ۹.

مراقبت، شک و وسوسه‌های شیطانی را از قلب و جان خویش دور سازد که خداوند بزرگ فرموده است:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ولی چنین نیست، به پروردگارت قسم که ایمان نمی‌آورند، مگر آنکه تو را در مورد آنچه میان آنان مایه اختلاف است داور گردانند؛ سپس از حکمی که کرده‌ای در دل‌هایشان احساس ناراحتی [و تردید] نکنند، و کاملاً سر تسلیم فرود آورند^۱.

۸. چگونه انسان می‌تواند مصداق این جمله که خطاب به امام علیه السلام گفته می‌شود، باشد: «سَلِّمَ لِمَنْ سَأَلَكَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكُمْ مُحِبٌّ لِمَنْ أَحَبَّكُمْ»؟

جواب: از جمله راه‌های رسیدن به آن، اینست که: دوستان ایشان را قلباً دوست بدارد و از دشمنانشان برائت بجوید، سپس این محبت و برائت را در اعمال و سخنانش با حکمت و اندرز نیکو ظاهر سازد، دیگر اینکه به ادای واجبات التزام داشته باشد و محرمات را ترک کند و اخلاق و آداب اسلامی را در هر چیز مراعات نماید.

۹. برخی از کسانی که متأثر از تمدن غرب هستند، و خود را با فرهنگ می‌دانند، معتقدند اینکه میلیون‌ها نفر با پای پیاده و پرچم به دست راه

می‌افتند و شعار «لیبیک یا حسین» سر می‌دهند، حرکتی غیر متمدنانه است. جواب اینگونه افراد چیست و برای عزیزان زائر، در تعامل به ایشان چه سفارشی دارید؟

جواب: فرهنگ و پیشرفت، تنها در پیروی از قرآن کریم و رسول اکرم ﷺ و اهل بیت معصوم ایشان ﷺ است و اقامه شعائر حسینی از جمله والاترین انواع فرهنگ‌های دینی امروز می‌باشد که پیاده رفتن برای زیارت، یکی از آنها می‌باشد.

پس این حرکت از مهمترین وسائل روحی و جسمی انجام اعمال صالح می‌باشد. به علاوه اینکه خود غربی‌ها از این مظاهر ولایی، حیران گشته و بر ما رشک می‌برند و تلاش می‌کنند تا آن را از ما دور سازند. لذا مشاهده می‌کنیم که دست نشانندگان آنها سعی در این دارند که با این شعائر مقدس - اگر بتوانند با زور و اجبار و اگر نتوانستند با شبهه افکنی و مانند آن - به مبارزه برخیزند.

مخفی نماند که مقابله با شعائر حسینی و پیاده‌روی برای زیارت آن حضرت ﷺ - چه مستقیم و چه غیر مستقیم - دلیلی بر لرزه افتادن بر بنیان فرومایگان و قصرهای ایشان است و بر اهل ایمان است که حقایق را بیان کرده و آنچه که بر تأثیر گرفتگان از فرهنگ گمراه کننده غرب، پنهان مانده را توضیح دهند.

۲۸..... احکام پیاده روی اربعین

۱۰. آیا پیاده‌روی گروهی برای زیارت امام حسین علیه السلام از جمله موارد «دوستی خویشاوندان»^۱ که قرآن کریم بدان امر کرده و رسول خدا صلی الله علیه و آله سفارش نموده‌اند، می‌باشد و این امر چگونه موجب شادی اهل بیت علیهم السلام می‌گردد؟

جواب: آری، زیارت آن بزرگواران، از جمله موارد مودّت و دوستی است و از بارزترین مصادیق اظهار ولایت می‌باشد که موجب محکم شدن ارتباط با آن حضرات و شاد نمودنشان می‌گردد.

از معاویه بن وهب است که گفت: بر امام صادق علیه السلام که در مصلاّی خویش بود، وارد شدم و شنیدم که حضرت با پروردگار خویش مناجات می‌کند و عرضه می‌دارد:

«خدایا ... من و برادران و زائران قبر پدرم حسین بن علی علیه السلام را بیامرز؛ آنان که اموالشان را انفاق کرده و بدن‌هایشان را در محبت ما و امید به پاداش‌هایی که در دوستی و پیوند با ما، نزد توست و برای شادمان نمودن پیامبرت، حضرت محمد صلی الله علیه و آله و پذیرفتن فرمان ما، به زحمت انداختند».^۲

۱۱. عبارت‌هایی در فضیلت زیارت حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام وارد شده است مانند: «(زائر) به هر گامی که برداشته و بر (زمین) بگذارد، ثواب آزاد

۱. ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾؛ بگو: «به ازای آن [رسالت] پاداشی از شما

خواستار نیستم، مگر دوستی درباره خویشاوندان» (سوره شوری، آیه ۲۳)

۲. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۹۵.

کردن بنده‌ای از اولاد حضرت اسماعیل علیه السلام را به دست می‌آورد»^۱ و این زیارت گناهان را محو و درجات را بالا می‌برد و حسنات نوشته می‌شود و معادل هزار عمره و حج مقبول با رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌باشد^۲. حال چطور زائر آن حضرت، می‌تواند بر این ثواب بزرگ دست یابد و اجر زائران در آخرت چه خواهد بود؟

جواب: شایسته است که زائر برای به دست آوردن ثواب کامل زیارت، نیت خود را خالص گرداند و در طول مسیر و قبل و بعد آن ملتزم به احکام شرع باشد و سعی کند حق امام حسین علیه السلام را بشناسد که هرچه اخلاص، تقوا و شناخت او بیشتر شود، ثوابش نیز زیاده‌تر می‌گردد ﴿وَاللَّهُ يَضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ و خداوند برای هر کس که بخواهد [آن را] چند برابر می‌کند^۳.

۱۲. امام صادق علیه السلام به ابن بکیر فرمود: «ای پسر بکیر آیا دوست نداری که خداوند تو را در راه ما ترسان ببیند؟ آیا می‌دانی کسی که به خاطر ترس ما ترسان باشد، خداوند او را در سایه عرش مکان دهد و هم صحبتش حضرت امام حسین علیه السلام در زیر عرش می‌باشد و حق تعالی او را از فزع‌های روز قیامت در امان می‌دارد؛ در حالی که مردم می‌ترسند او نمی‌ترسد، پس اگر بترسد، فرشتگان

۱. ر. ک: کامل الزیارات، ص ۱۳۴.

۲. ر. ک: همان، ص ۱۵۷.

۳. سوره بقره، آیه ۲۶۱.

او را آرام کرده و به واسطه بشارت دادن، قلبش را ساکن می‌نمایند؟» حال سؤال اینست که آیا زیارت امام حسین علیه السلام هر چقدر سخت و همراه با خطرهای چون ترس از ترور و دشمنان اهل بیت علیهم السلام یا شبهه افکنان در شعایر حسینی باشد، ثواب آن بیشتر و بزرگتر است؟

جواب: آری، چرا که برترین کارها، سخت‌ترین آنها است و همانطور که در روایات شریفه وارد شده است، ثواب به اندازه مشقت است و فرقی هم در مشقت جسمی و روحی نیست. به خصوص اینکه این مشقت در راه زیارت امام حسین علیه السلام باشد. به عنوان نمونه از امام صادق علیه السلام روایت شده است که به خداوند عرضه می‌دارد:

«بار خدایا دشمنان ما به واسطه خروج ایشان (زائران امام حسین علیه السلام) آنان را مورد سرزنش قرار دادند ولی این، آنان را از تمایل به ما باز نداشت و با دشمنان مخالفت کردند...»^۱

و در روایت دیگری از زراره است که گفت: به امام باقر سلام الله علیه عرض کردم: در مورد کسی که پدر شما را با ترس، زیارت کند چه می‌فرمایید؟

فرمود: خداوند او را در روز «دلهره بزرگتر» (قیامت) ایمن می‌گرداند و فرشتگان با بشارت، او را ملاقات کرده و به او گفته می‌شود: ترس و غمگین مباش که امروز، روزی است که رستگاری تو در آن می‌باشد».^۱

۱۳. آیا دعوت کردن مؤمنان برای زیارت ابا عبدالله الحسین علیه السلام در ایام زیارتی در این فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که فرمودند: «هر کس سنت حسنه‌ای را پایه گذاری کند اجر آن و کسی که بدان عمل کند برای او منظور می شود تا روز قیامت»^۲ وارد می شود و آیا برای کسی که مؤمنان را به پیوستن به کاروان زائران حسینی و خدمت کردن به ایشان، تشویق کند اجر و ثوابی هست یا نه؟

جواب: آری، دعوت مردم به زیارت، از مصادیق امر به معروف و فراخوانی به خیر می باشد و در حدیث شریف آمده که از امام صادق علیه السلام سؤال شد: اگر شخصی خود به زیارت نرود، ولی کسی را از طرف خود به آنجا بفرستد آیا کافی است؟

فرمود: آری، ولی اگر خودش برود اجرش بزرگتر و نزد پروردگارش بهتر است»^۳.
در روایتی دیگر، راوی گوید: عرض کردم: ثواب کسی که خودش به خاطر جهتی نمی تواند به زیارت برود، ولی دیگری را آماده ساخته و به زیارت بفرستد چه می باشد؟
حضرت صادق فرمود: در مقابل هر دره‌می که خرج کرده، خداوند متعال به قدر کوه احد حسنات به او می دهد و چند برابر هزینه‌ای را که متحمل شده، برایش باقی

۱. کامل الزیارات، ص ۱۲۵.

۲. الکافی، ج ۵، ص ۹.

۳. طوسی، تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۴۵.

۳۲..... احکام پیاده روی اربعین

می‌گذارد و نیز بلاهائی که نازل شده را از وی دور می‌گرداند و همچنین مال او را نگهداری می‌کند»^۱.

۱۴. می‌دانیم که زیارت امام حسین علیه السلام دارای منفعی است، نیز در روایات اهل بیت علیهم السلام آمده است: تعداد زیادی از فرشتگان بر قبر امام حسین سلام الله علیه وارد می‌شوند. حال سؤال اینست: منفعتی که فرشتگان به دست می‌آورند چیست و هدف آنها از زیارت آن حضرت کدام است؟

جواب: فرشتگان نیز نیازمند تقرب به خداوند متعال می‌باشند و خداوند اهل بیت علیهم السلام را وسیله این امر قرار داده است و در روایات متواتر آمده است: فرشتگان امر خداوند متعال به زیارت امام حسین علیه السلام را به انجام می‌رسانند و بر آن جناب می‌گریند و گروهی از آنها در انتظار قائم آل محمد عجل الله تعالی فرجه هستند تا در رکاب ایشان انتقام خون امام حسین علیه السلام را بگیرند. همانطور که آنها موکل زائران امام حسین علیه السلام هستند^۲ و به دستور خداوند متعال وظایفی در قبال ایشان دارند که از آن جمله است:

۱. سلام کردن بر زائران.^۳

۱. کامل الزیارات، ص ۱۲۹.

۲. همان، ص ۱۳۲.

۳. همان، ص ۱۲۷.

۲. با دست هایشان صورت زائران را مسح می کنند.^۱
۳. با آنها مصافحه می کنند.^۲
۴. با بال های خویش زائران را در بر می گیرند.^۳
۵. به آنها تبریک می گویند.^۴
۶. برایشان دعا می کنند.^۵
۷. آنها از شر شیطان ها و جن و انس محفوظ می دارند تا بازگردند.
۸. سلام خداوند و رسول خدا ﷺ را به ایشان ابلاغ می کنند.^۶
۹. برای زائران استغفار می کنند.^۷
۱۰. اسم هایشان و پدران و خاندان و شهرهایشان را می نویسند.^۸

۱. کامل الزیارات، ص ۱۳۵.

۲. ثواب الاعمال و عقاب الأعمال، ص ۱۲۰.

۳. ر. ک: کامل الزیارات، ص ۱۴۵.

۴. همان، ص ۱۳۵.

۵. همان، ص ۱۳۵.

۶. تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۴۳.

۷. کامل الزیارات، ص ۲۶۵.

۸. همان، ص ۲۶۵.

۳۴..... احکام پیاده روی اربعین

۱۱. در صورت‌های ایشان با مدادی که از نور عرش الهی است، می‌نویسند.^۱

۱۲. با زائران وداع می‌کنند و به عیادت بیمارانشان می‌روند و جنازه‌هایشان را مشایعت کرده^۲ و در غسل و کفنشان شرکت می‌کنند.^۳

۱۳. کارهای خوب زائران را می‌نویسند و گناهانشان را نمی‌نویسند و چون حافظان بخواهند گناهی بر زائر امام حسین علیه السلام بنویسند، فرشتگان می‌گویند: دست نگه دار و آنها هم دست نگه می‌دارند و چون عمل نیکی انجام دهد به آنها می‌گویند: بنویس «پس خداوند بدی‌هایشان را به نیکی‌ها تبدیل می‌کند».^۴

۱۴. خداوند متعال ثواب عمل این فرشتگان و نیز ثواب نمازشان - که معادل هزار نماز آدمیان می‌باشد - را برای زائران امام حسین علیه السلام می‌نویسد^۵ و موارد بسیار دیگر.

۱۵. دشمنان اهل بیت علیهم السلام از زمان شهادت امام حسین علیه السلام تا به امروز، مشکلات و شبهاتی در راه زائران ایجاد کرده‌اند، علت اینکه این افراد از این زیارت‌ها می‌ترسند و سعی می‌کنند از آن منع کنند چیست؟

۱. کامل الزیارات، ص ۲۶۵.

۲. الکافی، ج ۴، ص ۸۱.

۳. کامل الزیارات، ص ۱۴۳.

۴. همان، ص ۳۳۰.

۵. همان، ص ۱۲۱.

جواب: دشمنان می ترسند و سعی می کنند از آن جلوگیری کنند؛ چرا که می دانند در زنده نگه داشتن امر اهل بیت (علیهم السلام) - که از مهم ترین راه های آن، زیارت امام حسین (علیه السلام) است - زنده داشتن ارزش هایی همچون عدل و حق و اصرار بر روحیه جان نثاری در راه خداوند می باشد و این چیزی است که برای ستمگرانی که امام حسین (علیه السلام) آنها را رسوا کرد و می کند، ناخوشایند است.

حضرت زینب (علیها السلام) در عصر روز عاشورا به امام زین العابدین (علیه السلام) عرضه می دارد:

«رهبران کفر و پیروان گمراهی سعی در نابود کردن آن می نمایند، ولی به جای اینکه رسم و نشانه آن از بین رود، ظاهرتر و آشکارتر می گردد».^۱

۱۶. برخی افراد فاسد و بیمار دلانی که با اهل بیت (علیهم السلام) دشمنی دارند، قبل و در اثنای زیارت های بزرگ مانند زیارت اربعین، شایعاتی را منتشر می کنند تا دوستان امام حسین (علیه السلام) را در رفتن به زیارت آن حضرت دچار تردید کنند و برخی نیز این شایعات را پخش می کنند، آیا این کار جایز است و به زائران و کسانی که با پای پیاده به زیارت حضرت می روند چه توصیه ای در رابطه با این افراد دارید؟

جواب: اشاعه این شبهات جائز نیست و بر اهل ایمان شایسته است که به مانند این امور توجه نداشته باشند و این سخن خداوند متعال را به یاد آورند که فرمود:

﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾؛ همان کسانی که [برخی از] مردم به ایشان گفتند: مردمان برای [جنگ با] شما گرد آمده‌اند؛ پس، از آن بترسید. [ولی این سخن] بر ایمانشان افزود و گفتند: خدا ما را بس است و نیکو حمایتگری است.^۱

۱۷. در روایات پیرامون هیأت و ظاهر زائران امام حسین علیه السلام آمده است: «اگر خواهی به زیارت امام حسین علیه السلام بروی، با حالتی محزون و اندوهگین و ژولیده موی و غبار آلود و گرسنه و تشنه به زیارت آن حضرت بشتاب ... سپس حاجات خویش را به شفاعت آن حضرت از خدا بخواه و باز گرد، و آنجا را وطن و جایگاه خود قرار مده»^۲. حال سؤال اینست که منظور از زیارت به این صورت چیست؛ چرا که بعضی از افراد را مشاهده می‌کنیم که زیاد خنده و شادی می‌کنند و آثار زیارت در ایشان نمایان نیست؟

جواب: برای زیارت و زائر درجاتی است؛ پس هر چقدر که زائر در زیارتش نسبت به زیارت شونده شناخت و توجه بیشتری داشته و محزون‌تر باشد و آثار زیارت در جسم و ظاهرش نمایان‌تر شود به رحمت خداوند نزدیک‌تر و ثواب و اجر آن هم بیشتر

۱. سوره آل عمران، آیه ۱۷۳.

۲. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۸۸.

مشروعیت زیارت و فضیلت آن ۳۷

خواهد بود. لذا در روایتی ماثور آمده است که اختلاف ثواب و درجات به اختلاف حال زائران و زیارتشان می باشد.

۱۸. آیا وجود تروریست‌هایی که با اهل بیت علیهم‌السلام دشمنی دارند در مسیر کربلا، توجیهی برای عدم رجحان زیارت به علت وجود ضرر و تقیه می باشد؟
جواب: هرگز، ترس از ضرر و خطر هر حکمی را برمی دارد، مگر - همانطور که در احادیث شریفه وارد شده است - حکم زیارت امام حسین علیه‌السلام را که از آن جمله است: امام صادق علیه‌السلام فرمود:

«آن را - یعنی رفتن به زیارت امام حسین علیه‌السلام - رها مکن و برای ترس از کسی ترك نکن که هر کس از روی ترس زیارت ایشان را ترك کند به قدری افسوس خواهد خورد که آرزو می کند کاش قبر آن حضرت در دسترس او بود».^۱

نیز از ابن بکیر روایت شده است که از امام صادق علیه‌السلام سؤال کرد: «از شهر به قصد زیارت آن جناب خارج شدم اما دلم از سلطان و ساعیان و سلاح داران او ترسان بود. حضرت فرمود: ای پسر بکیر! آیا دوست نداری که خداوند تو را از کسانی که در راه ما ترسان می باشند، محسوب فرماید؟ آیا می دانی کسی که به خاطر خوف ما خائف

۱. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ۹۶.

۳۸..... احکام پیاده روی اربعین

باشد حقتعالی او را در سایه عرش مکان دهد و هم صحبتش حضرت امام حسین علیه السلام در زیر عرش می باشد؟...»^۱.

در روایت دیگری محمد بن مسلم گوید: حضرت ابو جعفر محمد بن علی علیه السلام به من فرمود: آیا به زیارت قبر حسین علیه السلام می روی؟

عرض کردم: بلی، ولی با خوف و هراس، فرمود: هر قدر در زیارت خوف بیشتر باشد ثواب در آن به مقدار خوف و هراس تو می باشد و کسی که در زیارتش بیمناک باشد در روزی که مردم برای حساب پروردگار عالمیان به پا می خیزند، حق تعالی او را در امان قرار داده و خوف و وحشت او را برطرف می کند...»^۲ و روایت های دیگر.

۱۹. در برخی روایت هایی که مؤمنان را بر زیارت امام حسین علیه السلام تشویق می کند، آمده است: هر کس ایشان را زیارت کند، خداوند گناه گذشته و آینده او را می آمرزد^۳، سؤال اینست که چگونه خداوند گناه آینده را می آمرزد؟

جواب: شاید منظور - و خداوند داناتر است - این باشد که در زیارت امام حسین علیه السلام برکات فراوانی است که به زائر بازمی گردد و از جمله آن برکات، اینست که: خداوند متعال گناهانش حتی گناهان آینده اش را می آمرزد، یا او را به توبه از گناهان آینده

۱. کامل الزیارات، ص ۱۲۶.

۲. همان، ص ۱۲۷.

۳. همان، ص ۱۳۸.

مشروعیت زیارت و فضیلت آن ۳۹

موفق می‌سازد، یا اینکه خداوند پایداری در مقابل گناه به او عطا می‌فرماید و یا اینکه خداوند بین او و گناه حائل می‌شود که همه اینها از باب مقتضی است و نه علت تامه.

۲۰. لطفا منشأ زیارت اربعین را بفرمایید و اینکه اولین کسی که آن را انجام

داد، چه کسی بود؟

جواب: از امام حسن عسکری علیه السلام است که فرمود:

«نشانه‌های مؤمن، پنج چیز است: ۵۱ رکعت نماز، زیارت اربعین، ...»^۱.

امام صادق علیه السلام درباره زیارت اربعین فرمود: «هنگام برآمدن روز زیارت می‌کنی»^۲ و از شیخ مفید رحمه الله است که گوید: در بیستم ماه صفر جابر بن عبدالله بن حرام انصاری، صحابی رسول خدا صلی الله علیه و آله از مدینه به کربلا برای زیارت قبر ابا عبدالله الحسین علیه السلام آمد که در این صورت اولین کسی از مسلمانان که آن حضرت را زیارت کرد، ایشان بود.^۳

۲۱. در برخی روایات تعبیری به این صورت آمده است که اگر کسی بتواند

امام حسین علیه السلام را زیارت کند و به زیارت ایشان نرود، «جفا» کرده است، در این

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۷۸.

۲. تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۱۱۳.

۳. شیخ مفید، محمد بن محمد، مسار الشیعة، ص ۲۷.

۴۰..... احکام پیاده روی اربعین

صورت چه زمانی انسان از جفا کنندگان به امام حسین علیه السلام شمرده می شود و آیا این جفا اثری دنیوی و اخروی بر انسان می گذارد یا خیر؟

جواب: آری، ترک زیارت جفاست و برای آن آثاری ناگوار در دنیا و آخرت است. اما درباره ترک زیارت امام حسین علیه السلام برای کسی که بتواند و نرود در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است که: «این شخص عاق رسول خدا صلی الله علیه و آله و عاق ما اهل بیت می باشد و امری که به نفع او است را سبک شمرده است».^۱

در حدیثی دیگر آمده است: «حتما حقی از حقوق خدا و حقوق رسولش صلی الله علیه و آله را ترك کرده است».^۲

در حدیث سوم آمده است: «دین و ایمانش ناقص بوده و اگر به بهشت داخل شود در مرتبه پایین تر از مؤمنین می باشد».^۳

در حدیث چهارم است: «چنان حسرتی بخورد که آرزو نماید قبر آن حضرت نزد او باشد (و بتواند زیاد به زیارتش برود)».^۴

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۲۹.

۲. کامل الزیارات، ص ۱۲۲.

۳. همان، ص ۱۹۳.

۴. تهذیب الأحکام، ج ۶ ص ۴۷.

مشروعیت زیارت و فضیلت آن ۴۱

در حدیث پنجم از امام صادق علیه السلام است که به راوی می‌فرماید: «ای علی! به من خبر رسیده که يك يا دو سال بر جماعتی از شیعیان ما می‌گذرد و به زیارت امام حسین بن علی علیه السلام نمی‌روند؟

راوی گوید: عرض کردم: فدایت شوم! مردم زیادی را به این صفت می‌شناسم. حضرت فرمود: به خداوند قسم! از حظّ و بهره‌شان بر کنار، از ثواب و اجر خدا محروم و از جوار حضرت محمد صلی الله علیه و آله به دور مانده‌اند».^۱

در حدیث ششم رسیده است: «از خیر کثیر محروم مانده و از عمرش يك سال کسر می‌شود»^۲ و در حدیث هفتم از امام صادق علیه السلام روایت شده است که به راوی فرمود:

«ای سدیر! در هر روز قبر حسین علیه السلام را زیارت می‌کنی؟

عرض کردم: فدایت شوم، خیر.

حضرت فرمود: چه قدر جفاکار هستی! پس در هر جمعه زیارتش می‌کنی؟

عرض کردم: خیر.

فرمود: در هر ماه آیا زیارتش می‌کنی؟

عرض کردم: خیر.

۱. کامل الزیارات، ص ۲۹۵.

۲. همان، ص ۱۵۱.

باز فرمود: آیا در هر سال به زیارتش می‌روی؟

عرض کردم: گاهی این طور است.

حضرت فرمود: ای سدید چه قدر به حسین علیه السلام جفا کرده‌اید^۱ و روایات دیگری که در این زمینه از اهل بیت علیهم السلام رسیده است.

۲۲. حدیثی از امام صادق علیه السلام است که فرمود: «نَفْسِ آنکه اندوه ما دارد و برای ستم بر ما غمگین است، ثواب تسبیح گفتن دارد و توجه او به امر ما عبادت است و نهان کردن راز ما جهاد در راه خداست»^۲، آیا عزیزانی که با پای پیاده به زیارت آن سرور مشرف می‌شوند، مصداق این حدیث شریف می‌باشند یا خیر؟
جواب: آری، از جمله چیزهایی که اهل ایمان را بر آن می‌دارد که با پای پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام مشرف بشوند، اندوهی بزرگ بر آنچه بر سر امام حسین علیه السلام است و اندوه و حزن شدید همراه با آن تألم است.

علاوه اینکه مؤمنان پیاده، معمولاً در طول راه وقتی به یاد مسیر اهل بیت علیهم السلام به سوی عراق یا مسیر ایشان به کوفه و از آنجا به شام با حالت اسیری می‌افتند و به یاد می‌آورند که در طول راه چه بر سر آن بزرگواران بی‌حامي و یاور آمد، غم و اندوه وجودشان را در برمی‌گیرد. خصوصاً زمانی که به مداحان اهل بیت علیهم السلام گوش فرا

۱. کامل الزیارات، ص ۲۹۳.

۲. بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۸۳.

مشروعیت زیارت و فضیلت آن ۴۳

می دهند و با آنها تکرار می کنند. پس بنابراین ایشان از بارزترین مصادیق این حدیث شریف می باشند.

۲۳. در برخی احادیث شریف آمده است که در روز قیامت مخلوقات آرزو می کنند که ای کاش همه از زائران امام حسین علیه السلام بودند، علت این آرزو چیست؟
جواب: آن را آرزو می کنند؛ چرا که منزلت بزرگی را که زوار امام حسین علیه السلام بدان دست می یابند، تقریبی که به رحمت و رضوان خداوند پیدا می کنند و ثواب عظیم و علو درجاتشان و ایمن گشتن از دلهره بزرگ و بشارتی را که دریافت می کنند و موارد دیگری که در روایات متواتر وارد شده است را مشاهده می کنند.
در روایتی شریف آمده است:

«احدی در روز قیامت نیست مگر آنکه آرزو می کند از زائران امام حسین علیه السلام باشد؛ زیرا مشاهده می کند با ایشان چه معامله ای شده و چه کرامتی حق تبارک و تعالی درباره آنها منظور می فرماید».^۱

۲۴. برخی از زائران کربلا، قبل از تشریف به محضر امام حسین علیه السلام به زیارت برادر بزرگوارشان حضرت ابا الفضل العباس علیه السلام می روند، آیا این کار مشروع است و توجیه آن چیست؟

۱. کامل الزیارات، ص ۱۳۵.

۴۴..... احکام پیاده روی اربعین

جواب: آری، برخی زیارت حضرت عباس علیه السلام را مقدم می‌دارند و آن بدین جهت است که آن جناب دری از درهای برادر بزرگوارش امام حسین سلام الله علیه است و خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا؛ و به خانه‌ها از در [ورودی] آنها درآید﴾^۱ و برای همین، جمعی از علمای بزرگ ما، زیارت آن حضرت را بر زیارت امام حسین علیه السلام مقدم می‌داشته‌اند. البته در برخی روایات، زیارت حضرت عباس علیه السلام بعد از زیارت امام حسین علیه السلام وارد شده است که هر دو امر جائز می‌باشد.

۲۵. برای عزیزی که پیاده به کربلا مشرف می‌شوند چه کاری شایسته است انجام دهند تا مصداق این آیه شریفه باشند: ﴿و در هیچ مکانی که کافران را به خشم می‌آورد قدم نمی‌گذارند و از دشمنی غنیمتی به دست نمی‌آورند مگر اینکه به سبب آن، عمل صالحی برای آنان [در کارنامه‌شان] نوشته می‌شود، زیرا خدا پاداش نیکوکاران را ضایع نمی‌کند﴾^۲؟

جواب: شایسته است که عزیزان زائر در همه برنامه‌ها و امورش بر روش امام حسین علیه السلام که تماماً همان شریعت جدشان، پیغمبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله می‌باشند، رفتار کنند. حتی در طول مسیر و اقامت و حرکتشان این مطلب را رعایت کنند و با همراهان

۱. سوره بقره، آیه ۱۸۹.

۲. سوره توبه، آیه ۱۲۰.

مشروعیت زیارت و فضیلت آن ۴۵

معاشرت نیکو داشته باشند، ذکر خداوند متعال را زیاد بگویند، زیاد صلوات بفرستند و... در روایت آمده است:

«هر گاه خواستی به زیارت قبر امام حسین بن علی علیه السلام بروی، پس آن حضرت را با حالی غمگین و حزین و هیبتی ژولیده و گرفته زیارت نما، زیرا حضرتش کشته شد در حالی که محزون و غمگین و ژولیده و گرفته و گرسنه و تشنه بود»^۱

و یا در حدیثی آمده است:

«هنگامی که اراده زیارت حضرت حسین علیه السلام را نمودی، پس آن حضرت را با حالی غمگین و اندوهناک و ناراحت و ژولیده و گرفته و گرسنه و تشنه زیارت نما؛ زیرا حضرتش کشته شد در حالی که غمگین و ناراحت و ژولیده و گرفته و گرسنه و تشنه بود».

۲۶. اگر دشمنان اهل بیت علیهم السلام بخواهند برای زیارت اربعین یا نیمه شعبان از طریق برخی گماشتگانشان مانند صدام موانعی را ایجاد کنند، وظیفه ما برای حفظ این شعائر و استمرار آن چیست؟

جواب: شایسته است که از راه‌های شرعی مختلف بر آن اصرار داشته باشید و به آنچه بر ضد این شعائر مقدس گفته می‌شود، گوش نکرده و اعتنا نکنید.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۳۱.

۲۷. مرحوم آیت الله العظمی سید محمد شیرازی در کتاب خود «عاشوراء و العودة الى السلام» می‌فرماید: «بر ما لازم است که روز عاشورا را روز احیای قوانین اسلام و عمل به آن، نشر فرهنگ و بیداری امت قرار دهیم؛ چرا که امام حسین علیه السلام برای احیای اسلام و قوانین عادلانه آن به شهادت رسید»، افراد چگونه می‌توانند ایام زیارت را برای احیای قوانین الهی اختصاص دهند؟

جواب: می‌توان آن را از طریق یادگیری علوم اهل بیت علیهم‌السلام و پیاده کردنش بر خود در زندگی و نشر آن در میان مردم به انجام رساند. در حالی که آن را از روش امام حسین علیه‌السلام در مسیر کربلا بیاموزیم که خود آن حضرت بدین مضمون فرمود: «من برای اصلاح در امت جدم خارج شدم. می‌خواهم امر به معروف و نهی از منکر کنم و به سیره جدم و پدرم امام علی بن ابی طالب علیه السلام رفتار کنم»، لذا بر کسانی که شعائر را برپا می‌دارند، شایسته است که در مسیر اهداف سید الشهداء علیه‌السلام در احیای فرهنگ اسلام و قرآن حرکت کنند، اموری مانند: مهربانی به یکدیگر، همکاری، احیای سیره رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و امیرالمؤمنین سلام الله علیه در همزیستی مسالمت‌آمیز و مهربانی، سپس انتشار آن از طریق همه وسائل تبلیغاتی همچون چاپ و نشر و توزیع نشریه‌ها و کتاب و سی دی‌های مذهبی و... .

همانگونه که شایسته است خطیبان و شعرا و مداحان اهل بیت علیهم‌السلام این مفاهیم والا را در سخنرانی‌ها و شعر و نوحه‌های خویش بگنجانند.

۲۸. کسی که شعائر حسینی را کوچک شمارد و در این مسیر و کسانی که این شعائر را برپا می‌دارند تهمت زده و شبهه ایجاد کند، چه عقوبتی در انتظار اوست؟

جواب: کسی که از روی قصور و عدم علم، شعائر حسینی را کوچک می‌شمارد باید به منابع ولو تنها یک کتاب مانند «کامل الزیارات» باشد رجوع کند و امید است که خداوند از او درگذرد و توبه او را بپذیرد. ولی کسی که با علم و دشمنی این شعائر را کوچک می‌شمارد باید از دشمنی خود دست بردارد که آن بهترین راهی است که برگزیده و مطابق عقل و فطرت می‌باشد که اگر چنین نکند، باید منتظر وعده الهی یعنی خسران آخرت و محروم شدن از شفاعت رسول اکرم صلی الله علیه و آله باشد.

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده است که فرمودند:

«... و گروهی از مردم زائران قبرهای شما را سرزنش می‌کنند آنچنان که زن زناکار را به زنایش سرزنش می‌نمایند، اینان بدترین امت من هستند خداوند آنها را به شفاعت من نرساند و بر حوض من وارد نمی‌شوند».^۱

۲۹. از اهل بیت علیهم السلام به ما رسیده است که حضرت زینب سلام الله علیها چون در روز یازدهم محرم پسر برادرش امام زین العابدین علیه السلام را دید که گویی جان به جان آفرین تسلیم می‌کند، عرضه داشت: «مباد آنچه می‌بینی تو را دچار جزع و

فزع نماید! به خدا قسم این پیش آمد، عهدهی است از پیامبر خدا با جدّ و پدر و عموی تو. خدا تعهدی از گروهی از این امت گرفته که فرعونیان زمین آنان را نمی شناسند. ولی ایشان نزد اهل آسمان ها معروفند. آنان هستند که این اعضای پراکنده را جمع می کنند و این اجساد غرقه به خون را به خاک می سپارند. در این سرزمین طفّ، پرچمی برای قبر مقدس پدرت سید الشهداء نصب می کنند که تا شب و روز برقرار باشند و اثر آن کهنه و رسم آن محو نخواهد شد و حتما پیشوایان کفر و پیروان گمراهی فعالیت هائی می کنند که اثر آن را محو و نابود کنند. ولی جز بر ظهور و علوّ اثر و امر آن چیزی افزوده نخواهد شد»^۱، آیا پیشوایان کفر و پیروان ضلالت، شامل کسانی که الآن و در آینده در مسیر زائرانی که پیاده به کربلا مشرف می شوند، مشکلات و سختی هائی ایجاد می کنند، نیز می شود و یا این فقط مختص به ستمکارانی است که هم عصر اهل بیت علیهم السلام بوده اند؟

جواب: حدیث عام است و شامل همه مشکل سازان و خرابکارانی که با علم و فساد اقدام به این عمل می کنند و نیز همه زمان ها و مکان ها، می شود. پس قضایا به نحو «حقیقه» است و هر آنچه موضوع در خارج برایش محقق شود را در بر می گیرد نه اینکه «خارجیه» بوده و به حادثه ای در زمان و مکان معین اختصاص داشته باشد.

۳۰. برخی چون این جمعیت میلیونی که به سمت کربلا حرکت می‌کنند و شعار می‌دهند: «لیک یا حسین» و «لو قطعوا ارجلنا و الیدین، نأتیک زحفا سیدی یا حسین»^۱ را می‌بینند، می‌گویند: این پیاده‌روی تنها احساسات زود گذری است که این مردم را به حرکت واداشته است و وراى آن آگاهی به اصول و ارزش‌ها نیست، آیا این امر تنها احساس است که این جمعیت را با امام حسین علیه السلام مرتبط ساخته است؟

جواب: آنچه این جمعیت میلیونی را به حرکت واداشته، عبارت است از: شناخت امام حسین علیه السلام و هدفی که برایش، جان پاک خود را در راه خدا فدا کرد و نیز شناخت دین و اطاعت از امر رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام. گذشته از اینکه، عاطفه نیز محبوب و مطلوب بوده و حتی بدان امر شده است.

در روایت شریف آمده است: «من کشته اشکم و هیچ مؤمنی نیست که مرا به یاد آورد الا اینکه اشکش روان می‌گردد»^۲. بنابراین نقطه قوت شعائر حسینی همراهی عقل و احساس در آن می‌باشد.

۱. حسین جان! اگر پاهای و دستانمان را قطع کنند، افتان و خیزان به محضر تان شرفیاب می‌شویم.

۲. کامل زیارت، ص ۱۰۸.

۳۱. تعدادی از افراد ضعیف النفس چنین اشکال می کنند که: «برخی زائران

امام حسین علیه السلام نه نماز می خوانند و نه روزه می گیرند» که این سخن در برخی زائران دیگر اثر می گذارد. برای این افراد و نیز زائران محترم چه توصیه ای دارید؟

جواب: بر همه التزام به تعالیم اسلام به منظور اطاعت امر الهی واجب است. سپس بر زائران عزیز - علاوه بر آن - شایسته است که فرصت را از دست کسانی که امور را با هم خلط می کنند، بگیرند.

کسی که واجبی را اطاعت می کند، ولی واجب دیگر را ترک می کند برای امثال این واجب مورد انتقاد نباید قرار گیرد، بلکه چون واجبی را انجام داده مدح می شود و سپس به انجام واجب دیگر امر می گردد. مثلاً کسی که روزه می گیرد، ولی نماز نمی خواند برای اینکه روزه می گیرد مدح می شود، ولی باید او را به نماز امر کرد نه اینکه او را نقد کنند که چرا روزه می گیرد. و ائمه اطهار علیهم السلام به پیروی از قرآن کریم این مطلب را نهی کرده اند، آنجا که خداوند متعال می فرماید:

﴿وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ؛ وَحَقُّوْا مَرْءَمَ رَا كَم نَدِهِيْدُ﴾^۱

۳۲. در روایات اهل بیت علیهم السلام آمده است: «زیارت آن حضرت (امام حسین علیه السلام) را رها نکنید تا حق تعالی عمر شما را زیاد نموده و روزی تان را فراخ فرماید و (بدانید) هر گاه زیارت آن جناب را ترك کنید، خداوند عمرها و

روزی هایتان را کم می کند. پس در زیارت ایشان از هم پیشی بگیرید و آن را ترک نکنید که امام حسین بن علی علیه السلام شاهد شما در نزد خدا و رسولش و نزد حضرت فاطمه و امیر المؤمنین علیه السلام است»^۱. مقصود از اینکه فرموده اند: «در زیارت آن حضرت از هم پیشی بگیرید» چیست؟

جواب: پیشی گرفتن و مسابقه یک معنا دارد و مراد از آن اینست که در انجام کارهای خیر و رسیدن به معروف و به دست آوردن اجر و ثواب به سرعت حرکت کنید تا از هم پیش افتید.

خداوند متعال می فرماید: ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ پس در کارهای نیک بر یکدیگر پیشی بگیرید^۲

و ﴿وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾ و در این [نعمتها] مشتاقان باید بر یکدیگر پیشی گیرند^۳

و ﴿سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ﴾ [برای رسیدن] به آمرزشی از پروردگارتان و بهشتی که پهنایش چون پهنای آسمان و زمین است ... بر یکدیگر سبقت جوید^۱.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۵۱.

۲. سوره بقره، آیه ۱۴۸.

۳. سوره مطففین، آیه ۲۶.

۳۳. در روایات اهل بیت علیهم السلام آمده است که انبیاء حتی رسول صلی الله علیه و آله از خداوند متعال، برای زیارت امام حسین علیه السلام اذن می گیرند، به چه علت ایشان امام حسین علیه السلام را زیارت می کنند؟

جواب: علت و سبب آن، اشتیاق ایشان به زیارت آن حضرت و نیز شناختشان به ثواب بزرگ و فوایدی است که در زیارت آن جناب می باشد. از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمود:

«برای موضع قبر حسین بن علی علیه السلام حرمت معلومی می باشد، کسی که آن را بداند و پناهنده به آن شود پناه داده می شود... و موضع قبر ایشان از آن روزی که در آن دفن شد، باغی از باغ های بهشت است و در آنجا نردبانی نصب شده و اعمال زوار آن جناب را به وسیله آن به آسمان می برند و هیچ فرشته و پیامبری در آسمان ها نیست مگر از خدا در خواست می کند که به او اذن زیارت قبر حسین علیه السلام را بدهد».^۲

۱. سوره حدید، آیه ۲۱.

۲. الکافی، ج ۴، ص ۵۸۸.

مشروعیت زیارت و فضیلت آن ۵۳

۳۴. امام رضا علیه السلام فرمود: «کسی که مصیبت‌های ما را به یاد آورد و بر آنچه بر سر ما آمد، بگرید روز قیامت در درجه ما، همراه ما می‌باشد»^۱، منظور از جمله اخیر چیست؟

جواب: شاید منظور این باشد که روز قیامت در جوار ائمه علیهم السلام می‌باشد.

۳۵. علی رغم اینکه در برخی روایت‌ها، اهل بیت علیهم السلام اجر و ثوابی را که زائران امام حسین علیه السلام به دست می‌آورند ذکر کرده‌اند و اینکه این زیارت معادل حج و عمره می‌باشد و درجات را رفعت می‌بخشد و گناهان را محو می‌سازد و برای شخص حسنات نوشته می‌شود، ولی در برخی روایت‌های دیگر به اجر و ثواب عظیم زیارت ایشان تصریح نکرده‌اند؛ مثلاً امام صادق علیه السلام در حدیث رفاعة فرمود: «اگر از فضیلت زیارت و قبر امام حسین علیه السلام برایتان سخن بگویم به طور کلی، حج را ترک می‌کنید و احدی از شما به حج نمی‌رود»^۲، آیا در زیارت آن حضرت مقامات و درجاتی است که جزء اسرار بوده و اهل بیت علیهم السلام برای عموم مردم ذکر نکرده‌اند؟

جواب: شکی نیست که در تکوین و تشریع، اسرار بزرگی است که از فهم عموم مردم فراتر می‌باشد که برخی حقائق را کامل درک نمی‌کنند و اگر بشنوند در افراط یا

۱. شیخ صدوق، ابن بابویه، الامالی، ص ۷۳.

۲. کامل الزیارات، ص ۲۶۷.

تفریط گرفتار می شوند و برای همین است که قرآن کریم علم تأویلات قرآن را مختص «راسخان در دانش»^۱ دانسته است. همینطور، ممکن است که درجات و ثواب‌هایی در زیارت باشد که ائمه علیهم‌السلام برای مصالحی که خود بهتر می دانند و بالاتر از سطح شعور عموم می باشد ذکر نکرده اند.

۳۶. گاهی در مسیر زیارت، برخی افراد گمراه از فرصت زیارت سوء استفاده کرده و اموال زائران محترم را سرقت می کنند و باعث می شوند که انگشت اتهام به سمت همه زائران متوجه شود که در نتیجه اثری منفی در زائران دیگر بگذارد، میزان حرمت این تهمت چه میزان است و چگونه باید با این موضوع رفتار کرد؟

جواب: تهمت زدن به زائران و غیر ایشان به سرقت و گناهان دیگر جائز نیست چرا که متهم ساختن مؤمن از گناهان کبیره است. گاهی برخی دشمنان خدا و اهل بیت علیهم‌السلام در صف زائران و عزیزانی که پیاده به زیارت امام حسین علیه‌السلام مشرف می شوند نفوذ می کنند، همانطور که قبلاً منافقانی در صفوف اصحاب پیامبر و ائمه علیهم‌السلام نفوذ کردند. لذا اهل ایمان باید بدانند، خداوند همانطور که در گذشته منافقان را رسوا کرد و به مؤمنان جزای حسنه داد، این منافقان را نیز رسوا می کند.

نیز، زائر محترم باید بداند که خداوند متعال عوض آنچه در راه زیارت هزینه کرده را به او خواهد داد و همانطور که در احادیث وارد شده است هر مالی را که از دست داده است چندین برابر آن را در دنیا قبل از آخرت به او عطا می فرماید.

از جمله آن روایات، آنست که امام صادق علیه السلام فرمود:

«در مقابل هر يك درهمی که داده، خداوند متعال ده هزار از شهرهای خود که در کتابش معلوم است به او عطا می فرماید و حوائج او را روا خواهد کرد و آنچه را که از خود باقی گذارد، حق تعالی حافظ آنها است و چیزی از خداوند درخواست نمی کند مگر آنکه باری تعالی به او می دهد اعم از آنکه سریع و بدون مهلت حاجتش را روا کرده یا با تأخیر و مهلت آن را برآورده سازد».^۱

احکام طهارت

۳۷. آیا با آبی که صاحب موبک‌ها برای نوشیدن می‌گذارند، می‌توان وضو

گرفت؟

جواب: اگر مخصوص نوشیدن است، وضو گرفتن با آن جائز نیست، مگر اینکه از صاحبان آن اذن بگیرد، یا علم به رضایت ایشان پیدا کند.

۳۸. برخی از جوانانی که پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام مشرف می‌شوند در خواب محتمل شده و بعد از بیدار شدن حیا می‌کنند که بگویند جنب شده‌اند و در حرج می‌افتند، آیا برای این اشخاص تیمم بدل از غسل جائز است؟

جواب: وظیفه او غسل کردن است مگر اینکه حرج شدید داشته باشد که در این صورت جائز است تیمم کند تا زمانی که حرج برطرف شود و آنگاه غسل نماید.

۳۹. اگر جوانی در خواب جنب شود و بعد از بیداری به جهت سردی هوا یا نبودن آب گرم، نتواند غسل کند، آیا می‌تواند تیمم نماید؟

جواب: در فرض سؤال، تیمم جائز است و چون عذر برطرف شد باید غسل کند.

۴۰. اگر جوانی در یک از موبک‌هایی که برای زائران آماده شده است، جنب شود ولی آب گرم در موبک دیگری - که از این موبک دور است - باشد، آیا واجب است که به آن موبک برود و غسل کند یا می‌تواند تیمم نماید؟

جواب: اگر بدون ضرر و حرج بتواند غسل کند، بر او واجب است که غسل نماید ولو اینکه در موبک دیگر یا مکان دیگر باشد وگرنه جائز است تیمم کند.

۴۱. به جهت طولانی بودن مسیری که زائران امام حسین علیه السلام از شهرهای دور تا کربلا پیاده روی می کنند، ران پای بیشتر ایشان زخمی و خونی شده و از آن خون می آید:

۱. آیا این خون بر نماز تأثیر می گذارد؟

جواب: اگر بدون ضرر و حرج، شستن خون امکان داشته باشد، برای نماز واجب است که بشوید وگرنه از زخم هایی است که بخشیده شده است.

۲. آیا واجب است که لباس زیر برای نماز تعویض شود؟

جواب: اگر به مقدار جرح باشد، بخشیده شده است و همچنین اگر کمتر از درهم بغلی - تقریباً به اندازه بند بزرگ انگشت شست - باشد.

۳. آیا شستن این موضع با آب، قبل از نماز واجب است؛ با اینکه می داند شستن آن گاهی داروی که روی آن گذاشته شده را از بین می برد و موجب اذیت می شود؟

جواب: واجب نیست.

۴۲. به جهت طول مسیر، گاهی اتفاق می افتد که پاهای زائران تاولهای آبکی یا خونی می زند و گاهی نیاز پیدا می کند که عمل جراحی مختصری انجام دهند تا آب یا خون آن را خارج سازند و بعد از آن روی آن را می بندند تا آلوده نشود:

۱. آیا برداشتن ضماد، هنگام وضو و مسح بر پا واجب است یا خیر؟

جواب: واجب نیست و باید وضوی جبیره بگیرد.

۲. آیا مسح بر آن کفایت می کند؛ اگر برداشتن آن مشقت و اذیت داشته باشد؟

جواب: آری کفایت می کند.

۳. آیا می توان بر روی آن مسح کرد، اگر با از بین بردن آن، به خاک یا هوا اصابت کند و یا به ضماد دسترسی پیدا نکند و در جای دوری باشد؟

جواب: آری به عنوان وضوی جبیره جائز است.

۴. آیا می توان بر خود زخم مسح کشید، زمانی که امکان دارد ضماد را برداشت و خون هم بسته شده باشد؟

جواب: نباید بر خون بسته شده مسح کند، بلکه باید بر جبیره باشد.

۴۳. در مکان هایی، سرویس بهداشتی وجود ندارد و شخص مجبور است در بیابان تخلی کند که در این هنگام قطرات ادرار بر لباس ها و پاها ترشح می کند:

۱. آیا عوض کردن لباس ها برای نماز واجب است؟

جواب: آری، باید نماز با لباس طاهر خوانده شود.

۶۰..... احکام پیاده روی اربعین

۲. آیا باید تنها قسمتی از لباس که ادرار به آن اصابت کرده پاک شود یا همه لباس؟

جواب: فقط مقداری که نجس شده باید تطهیر شود.

۴۴. گاهی برخی از زائران ناچار می‌شوند در برخی مکانها تخلی کنند که

شناخت قبله سخت است و امکان ندارد از دیگران هم سؤال کنند، در این صورت تکلیف چیست؟

جواب: اگر برایش ممکن باشد که قبله را بشناسد، واجب است این کار را بکند، ولی اگر نتوانست وجوب ساقط می‌شود.

۴۵. بسیاری از زائران در طول مسیر دچار بیماری‌هایی شده که به ناچار باید

آمپول بزنند و این باعث خون آمدن می‌شود:

۱. آیا تطهیر لباسی که خونی شده واجب است؟

جواب: اگر خون کمتر از درهم بغلی باشد (تقریباً به اندازه بند بزرگ انگشت شست)

شستن آن برای نماز واجب نیست و الا باید آن را بشوید یا لباس دیگری بپوشد.

۲. آیا تطهیر لباسی که خونی شده برای نماز واجب است؟

جواب: مانند مورد قبل.

۳. اگر غیر از این لباس، لباس دیگری نداشته باشد حکم چیست؟

جواب: با همان لباس نماز بخواند.

۴. آیا تطهیر موضعی که خون از آن آمده واجب است؟

جواب: برای نماز واجب نیست مگر اینکه مقداری که نجس شده، به اندازه یا بیشتر از درهم بغلی باشد.

۴۶. در راه‌های عمومی بین شهرهای عراق و کربلا، مزرعه‌های گندم و جو و ... وجود دارد، آیا ادرار و مدفوع کردن در این مزارع جائز است؟

جواب: در مناطق وسیعی که اجتناب از آنها برای همه، حرجی باشد جائز است.

۴۷. افرادی که برای تخلی به صحرا می‌روند و آب وجود ندارد چگونه می‌توانند خود را تطهیر کنند و به جای آب از چه چیزی استفاده کنند؟

جواب: برای تطهیر محل غائط می‌توانند از سه تکه سنگ یا سه تکه پارچه استفاده کنند اما محل ادرار تنها با آب پاک می‌شود، و در صورت نبودن آب هرگاه یافت تطهیر کند.

۴۸. اگر بر اثر پیاده روی زیاد، در پاها تاول‌های آبکی ایجاد شود، آیا آب درون آنها پاک است یا نه؟

جواب: پاک است مادامی که با خون مخلوط نشود.

۴۹. در صحن مطهر ائمه علیهم‌السلام، آب‌سرد کن‌هایی است که بالای آن نوشته شده: «فقط برای نوشیدن». در زمان زیارت‌های بزرگ مانند اربعین و نیمه شعبان که رفتن به سرویس‌های بهداشتی یا مکان‌های مخصوص وضو سخت است و یا به جهت ازدحام جمعیت، ترس از نجس شدن وجود دارد، آیا جائز است از این آب‌سرد کن‌ها وضو گرفت؟

جواب: جائز نیست مگر اینکه مضطر شود.

۵۰. بعد از اینکه زائران به سرزمین مقدس کربلا رسیدند، غسل زیارت می‌کنند،

آیا این غسل از وضو کفایت می‌کند و یا باید به اضافه آن وضو هم بگیرند؟

جواب: این غسل از وضو کفایت نمی‌کند.

۵۱. شخصی نذر کرده است که اگر خداوند حاجت او را بدهد با پای پیاده به

زیارت امام حسین علیه السلام مشرف شود، حال در این صورت، غسل زیارت و نماز

آن نیز بر او واجب است یا به خواندن زیارت اکتفا کند؟

جواب: اگر در هنگام نذر، کیفیت زیارت را مشخص نکرده باشد، وارد حرم

شدن و خواندن برخی زیارت‌های مأثوره کافی است.

احکام نماز

۵۲. راننده آمبولانس یا ماشین‌های حمل آب و یا راننده ماشین‌های کمک رسانی در صورتی که اداره‌های آنها از ایشان بخواهند که برای فراهم آوردن وسایل بهداشتی یا آب و یا تأمین امنیت برای زائران امام حسین علیه السلام، بیشتر از مسافت شرعی بروند، آیا باید نماز را شکسته بخوانند یا تمام؟

جواب: نمازشان شکسته است، مگر اینکه کارشان معمولاً در سفر باشد.

۵۳. حکم کسی که بر اثر پیداروی زیاد، خسته شده و نمی‌تواند ایستاده نماز بخواند چیست، آیا می‌تواند نشسته نماز بخواند؟

جواب: اگر در ایستادن او ضرر یا مشقتی می‌باشد، جائز است که نشسته نماز بخواند.

۵۴. در فرض سؤال گذشته اگر کسی می‌تواند بعضی از نماز مانند رکعت اول را ایستاده بخواند ولی اگر بنشیند دیگر نمی‌تواند بلند شود، آیا می‌تواند بقیه نماز را نشسته بخواند یا باید همه نماز را ایستاده بخواند؟

جواب: هر مقداری را که می‌تواند، ایستاده بخواند و آنچه را نمی‌تواند نشسته به جا آورد.

۵۵. عزیزان زائر بعد از تمام شدن زیارت امام حسین علیه السلام، دو رکعت نماز زیارت می‌خوانند. لطفاً بفرمایید:

۱. آیا این نماز جزئی از زیارت است و آیا ترک آن جائز است؟

جواب: آن، جزئی مستحب است و بهتر آنست که خوانده شود.

۲. آیا می‌توان آن را نشسته خواند؟

جواب: جائز است، ولی ایستاده خواندن بهتر است.

۳. نیت این دو رکعت نماز چگونه است؟

جواب: نیت می‌کند که قرۃ الی الله بخواند و ثواب آن را به امام علیه السلام تقدیم می‌نماید.

۵۶. گاهی اوقات وارد شدن زائران برای زیارت امام حسین علیه السلام یا زیارت بقیه

ائمہ علیهم السلام با وقت نماز یا کمی بعد از داخل شدن وقت، همزمان می‌شود، آیا باید اول

نماز زیارت را بخوانند یا اول نماز واجب را بخوانند و بعد از آن نماز زیارت را؟

جواب: بهتر آنست که نماز واجب را مقدّم بدانند، سپس نمازهای مستحب را

به جا آورند.

۵۷. می‌دانیم که نماز واجب است و پیاده‌روی به سوی کربلا مستحب

می‌باشد. دیده شده است که برخی زائران محترم به هنگام داخل شدن وقت نماز

همچنان به حرکت خود ادامه می‌دهند، چه توصیه‌ای برای این عزیزان دارید؟

جواب: اگر می‌توانند نماز را در اول وقت بخوانند، بهتر است و ثواب آن بیشتر

می‌باشد ولی مادامی که در وقت می‌باشند تا رسیدن به مسجد یا محل استراحت

می‌توانند آن را تأخیر بیندازند.

۵۸. هنگام وارد شدن به موبها برای نماز، می بینیم که یک نفر روحانی امامت جماعت است. آیا با اینکه او را نمی شناسیم، می توانیم پشت سر او نماز بخوانیم یا باید بدانیم که شرایط امام جماعت در او جمع می باشد؟

جواب: در حدیثی از امام زین العابدین سلام الله علیه آمده است: «اما حق امامت در نماز آنست که بدانی او نمایندگی بین تو و خداوند را بر عهده گرفته است» پس باید عدالت او احراز شود.

۵۹. برخی از برادرانی که هر سال برای خدمت به زائران پیاده امام حسین علیه السلام می روند، در مواکب، زمان های مختلفی می مانند؛ برخی یک هفته، بعضی دوازده روز و عده ای پانزده روز:

۱. آیا این اقامت، کار آنها محسوب می شود؟

جواب: خیر، کار آنها حساب نمی شود.

۲. آیا نماز ایشان شکسته است یا تمام؟

جواب: اگر ده روز اقامت را نیت نکرده باشند، نمازشان شکسته می باشد.

۳. آیا این حکم در موب ثابت و متحرک فرق می کند؟

جواب: خیر، فرقی نمی کند مگر اینکه اقامت ده روز در یک مکان را نیت کرده باشند.

۴. آیا نیت اقامت موثر است با اینکه علم دارد که ده روز نمی ماند تا نماز را

کامل بخواند؟

۶۶..... احکام پیاده روی اربعین

جواب: علم ملاک است پس قصد اقامت یعنی عزم بر ماندن به مدت ده روز در یک مکان.

۶۰. زائران پیاده از شهرهای مختلف عراق به زیارت ابا عبدالله الحسین علیه السلام مشرف می شوند و این سفر بین هفت تا ده روزه طول می کشد:

۱. آیا باید نماز را شکسته بخوانند یا تمام؟

جواب: نمازشان شکسته می باشد.

۲. مسافتی که زائر باید بپیماید تا نمازش شکسته شود، چقدر است؟

جواب: به اندازه حدّ ترخص یعنی پنهان شدن دیوارها و اذان متعارف شهر.

۶۱. آیا زائر در طی مسیر باید با طهارت باشد؟

جواب: طهارت داشتن در هر حالی مستحب است.

۶۲. برخی به جهت خستگی در مواکب و حسینیه ها می خوابند، آیا بر صاحب

موکب واجب است که ایشان را برای نماز بیدار کند؛ با اینکه زائر از آنها نخواستہ است؟

جواب: آنها را باید بیدار کند؛ چه درخواست کرده باشند و چه درخواست

نکرده باشند.

۶۳. به جهت زیادی جمعیت در مواکب و حسینیه ها، در هنگام نماز،

تربت حسینی یافت نمی شود:

۱. آیا از ابتدا می‌تواند بر جایگزین تربت، نماز بخواند یا باید منتظر شود تا یکی از نمازگزاران، نمازش تمام شود؟

جواب: قرار دادن پیشانی بر هر چیزی که سجده کردن بر آن صحیح می‌باشد مانند خاک، سنگ، چوب، برگ درخت و مانند آن (از زمین و آنچه از آن می‌روید به شرط آنکه خوردنی و پوشیدنی نباشد)، درست است. اگر نماز جماعت بود، بهتر آنست که اقتدا کند و بر چیزی که سجده بر آن صحیح است سجده نماید و اگر نماز را افراد می‌خواند منتظر بماند و نماز را بر تربت حسینی بخواند.

۲. جایگزینی که سجده بر آن صحیح است، کدامست؟

جواب: زمین و هر چه از آن می‌روید به شرط آنکه خوردنی و پوشیدنی نباشد.
۶۴. برخی زائران پرچم‌هایی با خود حمل می‌کنند که اسامی خداوند و معصومین بر آن نوشته شده است و در هنگام نماز این پرچم‌ها را روی زمین گذاشته و روی آنها نماز می‌خوانند، آیا این کار جائز است؟

جواب: اگر نوشته زیر پا می‌باشد، خیر، جائز نیست ولی اگر در موضع سجده می‌باشد اشکالی ندارد.

۶۵. اگر کسی بخواهد با پیراهن دوستش نماز بخواند، آیا واجب است از او سؤال کند که خمس لباس‌ها پرداخت شده یا نه؟
جواب: خیر، واجب نیست.

۶۸..... احکام پیاده روی اربعین

۶۶. برخی خادمان مواکب حسینی، موکب‌های خود را در منطقه‌ای خارج از مسافت شرعی بنا می‌کنند و پنج روز در آنجا می‌مانند و بعد پشت سر زائران پیاده، این موکب‌ها را به استان‌های دیگر همچون دیوانیه و کربلا منتقل می‌کنند و این کار هر سال تکرار می‌شود، حکم نماز ایشان چیست؟

جواب: اگر موکب بعد از حدّ ترخص باشد - و بدون رفت و آمد به شهر - نمازشان شکسته است.

۶۷. بعضی از نیروهای امنیتی و مسئولین آستانه مقدسه، اشخاص را از نماز خواندن در مکان‌هایی خاص به جهت بستن راه بر نمازگزاران منع می‌کنند، آیا نماز خواندن در این مکان‌ها و مخالفت با ایشان جائز است؟

جواب: اگر موجب بسته شدن مسیر زائران و اذیت ایشان باشد، جائز نیست.

۶۸. بسیار دیده شده است که برخی زائران - و خصوصا در ایام زیارتی مخصوص مانند زیارت اربعین و نیمه شعبان - مکانی نزدیک به ضریح مطهر را به خود اختصاص داده و ساعت‌ها آنجا می‌نشینند و دیگران را از نماز و زیارت در آن مکان محروم می‌کنند که این امر در نهایت منجر به ازدحام می‌شود، آیا این کار جائز است؟

جواب: گاهی این کار خلاف انصاف می‌باشد و باید شخص در آن مکان به مقدار متعارف بنشیند، سپس به داخل صحن و مکان دیگری برود تا همه بتوانند در ثواب و فضیلت شریک شوند.

۶۹. برخی عزیزان زائر، در اثنای مسیر به تلاوت قرآن و دعا مشغول می شوند،

آیا این کار جائز است و آیا استقبال قبله در آن شرط می باشد؟

جواب: بله، جائز است و قبله شرط نیست.

غذا خوردن و احکام آن

۷۰. آیا رانندگانی که در مسیر حرکت زائران پیاده، حرکت می‌کنند، می‌توانند از

غذاهایی که برای ایشان تهیه شده استفاده کنند؟

جواب: آری، جائز است.

۷۱. آیا خادمان مواکب می‌توانند از غذایی که برای زائران تهیه می‌شود،

استفاده کنند؟ و نیز جائز است که از این غذا برای خانواده خود ببرند؟

جواب: برای خود می‌توانند استفاده کنند و اگر از نیاز زائران بیشتر آمد یا توزیع

کنندگان اذن دادند، جائز است که برای خانواده‌های خود نیز ببرند.

۷۲. گاهی در برخی مواکب و خصوصاً در آشپزخانه‌ها، به جهت پخش زیاد

غذا، غذاهای بسیاری روی زمین می‌ریزد و زیر پای اشخاص می‌آید، حکم آن

چیست و اگر جمع کردن آن سخت یا به جهت مشغولیت و ازدحام، ملالت‌آور

باشد چگونه؟

جواب: سعی کنند که آنها را جمع کنند ولو به جارو کردن باشد و جلوی پرندگان یا

چهارپایان بریزند.

۷۳. در هنگام توزیع غذا به زائران، اگر زائری پس از خوردن بخشی از غذا بقیه آن

را برگرداند، آیا جائز است که این بقایا، جمع شوند و دوباره به زائران اطعام شود؟

جواب: آری، جائز است.

۷۲..... احکام پیاده روی اربعین

۷۴. بعد از اتمام پذیرایی از زائران حسینی علیهم السلام، بسیاری از مواد مانند برنج و روغن و چای و شکر و ... اضافه می‌آید که برخی اگر تا سال آینده بماند از بین می‌رود و برخی نه:

۱. آیا می‌توان این مواد را فروخت و در کامل کردن بنای موکب و حسینه هزینه کرد؟
جواب: باید از متبرعین اجازه بگیرند یا در موکب‌های دیگر هزینه کنند و اگر این دو نشد، می‌توانند در نیازهای موکب صرف کرد.

۲. آیا همه یا بعضی از آنها را می‌توان در موکب‌های کربلا یا نجف یا هر مکان دیگری، برای زائران هزینه کرد؟
جواب: آری، جائز است.

۳. آیا می‌توان این مواد را فروخت و پول آن را تا سال آینده نگه داشت؟
جواب: اگر در موکب‌های دیگر یا زائران دیگر استفاده نشد، جائز است.

۷۵. آیا آنچه افراد بخشش می‌کنند، نذر حساب می‌شود و باید هر ساله بدان وفا کنند؟

جواب: نذر به نام بردن اسم خداوند نیاز دارد و اگر نذر کرد باید به آن به حسب آنچه نیت کرده، وفا کند.

۷۶. برخی زائران غذاهایی را که دریافت می‌کنند، نیاز ندارند و لذا بعد از خوردن مقداری از آن، بقیه را دور می‌ریزند که این مانع استفاده کردن دیگران می‌شود، حکم آن چیست؟

جواب: زائر محترم باید به میزان نیاز دریافت کند یا بقیه را به دیگران بدهد؛ چه آنکه اسراف و تبذیر حرام است.

۷۷. در هنگام ذبح گوسفند یا گاو در مواکب و حسینیه‌ها، برخی اجزاء آنها مانند سرو پاها و... اضافه می‌آید:

۱. آیا می‌توان این اجزاء را به خادمان موکب و حسینیه داد؟

جواب: بله جائز است.

۲. آیا بخشیدن آن به فقرا جائز است؟

جواب: جائز است.

۳. فروختن آنها و هزینه کردن در موکب و حسینیه چطور؟

جواب: جائز است.

۴. آیا واجب است که آنها را بپزند و بین زائران توزیع کنند؛ با توجه به اینکه

این کار زمان زیادی را می‌برد و نیاز به افرادی برای انجام آن دارد؟

جواب: جائز است، ولی واجب نیست.

۷۴..... احکام پیاده روی اربعین

۷۸. گاهی به صورت تبرّعی برای موکب، گوسفندانی کوچک می‌آورند تا برای زوار امام حسین و حضرت عباس علیه السلام ذبح شوند که تعداد آنها مختلف می‌باشد. آیا جائز است این گوسفندان کوچک فروخته شود و گوسفندان بزرگتر خریده شود چون از گوسفندان کوچک بهتر بوده و راحت تر پخته می‌شوند؟

جواب: جائز نیست مگر اینکه از کسانی که بخشیده‌اند، اذن گرفته شود.

۷۹. چهارپایانی که به موکب‌های حسینی در ایام زیارت اربعین داده می‌شود، تحت عناوین مختلفی همچون برای امام حسین یا برادر مکرّمشان حضرت عباس علیه السلام و... می‌باشد. آیا اینها باید با هم پخته شوند یا جدا جدا؟

جواب: جائز است با هم پخته شوند.

۸۰. در ایام زیارت نیمه شعبان یا اربعین، آب کم است و صاحبان مواکب گاهی مجبور می‌شوند که آب بخرند یا از ماشین‌های دولتی مخصوص، برای آوردن آب کمک بگیرند. آیا می‌توان مقداری از گوشت‌ها را به رانندگان داد تا بر آب‌آوری تشویق شوند؟

جواب: جائز است، و رانندگان محترم باید با نیت خالص این کار را انجام دهند؛ چرا که کار این عزیزان خدمت به زائران امام حسین علیه السلام می‌باشد.

۸۱. در فرض سؤال سابق آیا می‌توان به راننده این ماشین‌ها مقداری پول داد؟

جواب: از باب جائزه و هدیه جائز است.

۸۲. برخی از توزیع کنندگان غذا، از درون ماشین غذا، شیرینی و میوه را به سمت زائران پرتاب می کنند که این کار گاهی باعث تلف شدن غذا شده و خطراتی را برای زائران به وجود می آورد، چه توصیه ای می فرمایید؟

جواب: باید بهترین روش توزیع را انتخاب کنند تا موجب اسراف و خطر نشود.

۸۳. بعضی افراد، هنگام توزیع غذا یا پتو، با اینکه یک یا دو نفر می باشند، اعلام می دارند که چهار یا پنج نفر هستند و با این کار دیگران را از غذا و پتو محروم می نمایند، آیا این کار جائز است؟

جواب: زائران محترم باید در هر حال راستگو باشند و انصاف را در قبال زائران رعایت کنند، پس نباید بیش از نیاز خود بگیرند مگر اینکه اضافه باشد.

احکام کارمندان دولت و دانش آموزان

۸۴. بسیاری از کارمندان دولت و خصوصاً هر چه به زمان زیارت امام حسین و بقیه معصومین علیهم السلام نزدیک می شود، پیاده به زیارت مشرف می شوند و به مدت ده روز یا کمتر و یا بیشتر آنجا می مانند:

۱. آیا با اجازه مدیر اداره، می توانند بروند؟

جواب: آری جائز است.

۲. اگر با اجازه مدیر بخش بدون اطلاع مدیر اداره باشد با علم به اینکه مدیر بخش صلاحیت لازم را دارد، چطور؟

جواب: جائز است.

۳. اگر بدون اطلاع مدیر اداره و وجود کارمند جایگزین باشد، آیا جائز است؟

جواب: جائز است، ولی باید با کسی که صلاحیت این کار را دارد هماهنگ کند.

۸۵. آیا جائز است که مدیر اداره، کارمندان را از رفتن به زیارت امام حسین علیه السلام منع کند؛ با اینکه می تواند با ایشان همکاری کند و رفتن ایشان بر سیر کارها تأثیری ندارد؟

جواب: این کار جائز نیست و باید او را نصیحت کرد و اهمیت زیارت و ثواب یاری کردن بر آن را به او گوشزد نمود.

۷۸..... احکام پیاده روی اربعین

۸۶. آیا برای کارمند، جائز است که از مرخصی استعلاجی برای رفتن به زیارت استفاده کند؟

جواب: اگر مستحق مرخصی استعلاجی می باشد، برایش جائز است و باید از دروغ اجتناب کند.

۸۷. اگر کارمند، بیماری مختصری دارد و مستحق مرخصی استعلاجی نیست ولی از آن استفاده کند، حکم آن چیست؟

جواب: نیرنگ جائز نیست و باید سعی کند جهت زیارت اجازه بگیرد و طرف او نیز باید اجازه دهد.

۸۸. آیا کارمند می تواند با پزشک توافق کند که به او مرخصی استعلاجی دهد تا به زیارت برود؟

جواب: دروغ جائز نیست و باید سعی کند جهت زیارت اجازه بگیرد و طرف او نیز باید اجازه دهد.

۸۹. در ایام زیارتی اربعین یا نیمه شعبان، بسیاری از دانش آموزان به زیارت امام حسین علیه السلام می روند:

۱. آیا رفتن به زیارت با اجازه مدیر مدرسه جائز است؟

جواب: آری، جائز است.

۲. با اجازه معلم و عدم تأثیر این کاربر درس چگونه؟

جواب: جائز است.

۳. آیا دانش آموز می‌تواند برای زیارت، مرخصی استعلاجی بگیرد؟

جواب: اگر واقعاً مریض است، جائز است بگیرد.

۴. آیا بر دانش آموز جائز است که بدون اجازه گرفتن از مدرسه به زیارت برود؟

جواب: جائز است و مدارس باید احساسات دانش آموزان را در نظر بگیرند و در چنین مناسبت‌های بزرگی به ایشان اجازه بدهند.

۹۰. در ایام زیارتی، بسیاری از دانش آموزان مدارس، به زیارت می‌روند. با رفتن دانش آموزان به زیارت، آیا معلمان نیز می‌توانند بروند؛ با اینکه اداره موافقت نمی‌کند و ماندن ایشان هم فایده‌ای ندارد؟

جواب: در فرض سؤال، جائز است.

۹۱. برخی دانش آموزان نذر می‌کنند که پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام بروند که زمان ادای نذر با ایام امتحانات تقارن پیدا می‌کند، آیا واجب است که بروند؟

جواب: عمل به نذر واجب است و باید سعی کند راهی برای امتحان بیابد.

۹۲. برخی مدیران مدارس دانش آموزانی را که می‌خواهند پیاده به زیارت بروند در تتگناهایی می‌گذارند؛ مثلاً پنج نمره از هر یک کم می‌کنند یا سخت اجازه می‌دهند و با اینکه امکان دارد، امتحانات را دیرتر برگزار نمی‌کنند؟

جواب: این کار جائز نیست و باعث شقاوت در دنیا و عذاب اخروی می‌شود.

مواکب و حسینه‌ها

۹۳. برخی صاحبان مواکب متحرک، موکب را در مکانی عمومی یا جایی که از آن دیگری است بنا می‌کنند، آیا دیگران در سال آینده می‌توانند از آن مکان استفاده کنند؟

جواب: جائز است و اگر مالک دارد باید از او اذن بگیرد. ولی بهتر آنست که از هر چه مشکل‌ساز است و دشمنی به بار می‌آورد، دوری کنند و صاحبان موکب با هم تفاهم داشته باشند.

۹۴. آیا برای خادمان مواکب جائز است که بر تشک‌های بهتر خوابیده و از پتوهای مناسب‌تر استفاده کنند یا باید با زائران در آنچه هست مشارکت کنند؟

جواب: جائز است ولی بهتر است مشارکت کند که ثوابش هم بیشتر می‌باشد.

۹۵. حکم کسی که به صاحب موکب راست نمی‌گوید، چیست؟

جواب: باید تقوا و راستگویی را مراعات کند و بداند که در راه زیارت و توبه است پس باید مرتکب گناه نشود.

۹۶. در ایام زیارتی و پیاده‌روی به سمت کربلا، به جهت زیادی زائران، آب کم می‌شود و برخی رانندگان آبی را که دولت فرستاده به صاحبان موکب می‌فروشند و یا بر اساس روابط شخصی بین آنها توزیع می‌کنند که این کار دیگران را از دسترسی به آن محروم می‌سازد، آیا این کار جائز است یا خیر؟

۸۲..... احکام پیاده روی اربعین

جواب: اگر این ماشین‌ها برای توزیع مجانی معین شده‌اند، جاز نیست آب را بفروشند و باید از پارتی‌بازی و رابطه‌گرایی، دوری کنند.

لقطه و احکام وقف

۹۷. به سبب اینکه زائران زیادی به موکب‌ها وارد می‌شوند، گاهی اشیای خود را جا می‌گذارند:

۱. آیا صاحب موکب باید آنها را تا سال آینده نگه دارد؟

جواب: اگر امید به یافتن صاحبان آنها نداشته باشد، حکم مجهول المالک را پیدا کرده و از طرف صاحبان آنها به عنوان رد مظالم به حاکم شرع داده می‌شود و یا با اذن او در موارد مستحقه مصرف گردد.

۲. اگر این اشیاء تلف شدنی هستند، آیا می‌تواند در آنها تصرف کند و برای موکب صرف نماید؟

جواب: آنها را با اذن حاکم شرع یا وکیل او در صورت امکان قیمت گذاری نموده و قیمت را از طرف صاحبان آنها به عنوان رد مظالم به حاکم شرع پرداخت می‌گردد و یا با اجازه او خرج موارد مستحقه شود.

۹۸. گاهی برخی زائران غذاهایی را که در بین راه بینشان توزیع شده، در داخل موکب فراموش می‌کنند، آیا صاحب موکب می‌تواند بین دیگران پخش کند؟

جواب: اگر مطمئن است که از آن اعراض نموده باشد، جائز است و همچنین است اگر طعام فاسد شدنی بوده ولی بعد از قیمت گذاری آن البته در صورت امکان باید با اذن حاکم شرع یا وکیل او باشد.

۹۹. آیا می‌توان چیزی را که روی زمین افتاده برداشت و به نزدیکترین موکب داد تا صاحبان آن، اطلاع رسانی کنند؟

جواب: جائز است چنانچه مطمئن باشد که آنان این کار را می‌کنند.

۱۰۰. در مسیر راه پیمایی، مواکبی هستند که با بلندگو اشیاء و اشخاص گمشده را اعلام می‌کنند آیا جائز است آنچه روی زمین افتاده را برداشت و به این مواکب داد تا آنها اعلام کنند؟

جواب: تحویل دادن به مواکب یاد شده جائز است.

۱۰۱. اگر موبایلی پیدا شد آیا می‌توان عکس‌های درون آن را دید و پیامک‌هایش را خواند، یا این کار تجسس اسرار دیگران محسوب می‌شود؟

جواب: جائز نیست، مگر به مقداری که بتوان از طریق آن صاحب تلفن را پیدا کرد و گوشی را به او مسترد نمود.

۱۰۲. در زمان‌های استراحت در مواکب، بسیار اتفاق می‌افتد که کفش‌های زائران به جهت مشابهت و کثرت ایشان با هم اشتباه می‌شود:

۱. آیا شخصی که کفشش را گم کرده می‌تواند، کفش باقیمانده را بردارد؟

جواب: اگر بداند این کفش همان فردی است که کفش او را برده، می‌تواند آن را به جای کفش خود بردارد.

۲. اگر قیمت آن بیشتر از کفش خودش که گم شده باشد، حکم چیست؟

جواب: زیادی قیمت را به صاحبش مسترد کند و اگر از پیدایش صاحب آن مأیوس باشد می تواند مبلغ اضافه را با اذن حاکم شرع تملک کرده و یا به مستحق بدهد.

۳. آیا می تواند از کفش هایی که هست یکی را بردارد؛ حال یا مال فردی است که کفش او را اشتباهاً برده یا از آن دیگری است؟

جواب: خیر، مگر مطمئن شود کفشی که بر می دارد از همان فردی است که کفش او را برداشته، و یا اعراض صاحبان آن را مطمئن شود.

۱۰۳. در کنار درب ورودی حرم امام حسین و حضرت عباس علیهما السلام تعداد زیادی کفش است که صاحبان آنها جا گذاشته اند یا اشتباه شده است و یا کارگران و... به آنجا منتقل کرده اند:

۱. آیا شخصی که کفشش را گم کرده، می تواند از آنها یکی را بردارد؛ با اینکه می داند در آینده ممکن است این کفش ها از بین بروند یا دور ریخته شوند؟

جواب: اگر مطمئن باشد که صاحبان آنها از آن اعراض نموده باشند، اشکال ندارد.

۲. آیا مطلقاً می توان برداشت، چه کفشش را گم کرده باشد و چه گم نکرده باشد؟

جواب: با حصول اطمینان به اعراض صاحبان آن و عدم اختصاص آن به جهت خاصی، مطلق برداشتن جایز خواهد بود.

۱۰۴. برخی زائران محترم، پرچم یا تکه پارچه و یا لباس روی ضریح مطهر

امام حسین علیه السلام پرتاب می کنند:

۱. آیا این کار جائز است؟

جواب: اگر پرتاب کردن آن موجب اذیت زائران و یا هتک قداست مکان نباشد جائز است.

۲. اگر شخص نذر کرده باشد، حکمش چیست؟

جواب: باید به نذرش وفا کند البته اگر پرتاب آن توأم با اذیت و یا هتک است آن را به دفتر نذورات تحویل دهد کافی است.

۳. آیا می‌توان از این اشیا برداشت یا از اموال حرم مطهر حساب می‌شود؟

جواب: به ضریح مطهر تعلق دارد.

۱۰۵. آیا می‌توان از مهرهای حرم امام حسین علیه السلام، برای تبرک یا به عنوان

سفارش دیگران برداشت؟

جواب: جائز نیست مگر بعد از اذن گرفتن از متولیان حرم.

۱۰۶. به سبب ازدحام زیادی که در موکب وجود دارد، آیا جائز است فرش یا

پتوی حسینیّه یا موکب دیگری را عاریه گرفت و بعد از مراسم زیارت پس داد؟

جواب: با اذن متولی شرعی آن حسینیّه یا موکب، جائز است.

۱۰۷. اگر گاز یا نفت موکبی اضافه بیاید، می‌تواند به مواکب و حسینیّه‌های

دیگر بدهد؟

جواب: بله با اذن متولی شرعی، جائز است.

۱۰۸. به سبب سردی هوا و اینکه برخی زائران محترم لباس کافی با خود ندارند، از موکب و حسینیه‌ها می‌خواهند که پتو به ایشان بدهند تا در راه خود را بپوشانند:

۱. آیا موکب و حسینیه می‌تواند پتو بدهد به شرط اینکه بعداً برگرداند؟

جواب: با اذن متولی شرعی و ضمانت تعویض در صورت مسترد نکردن آن، اشکال ندارد.

۲. اگر پتو را برنگرداند و در موکب یا حسینیه دیگر جا بگذارد چطور؟

جواب: از جواب گذشته معلوم می‌گردد.

۱۰۹. در برخی از موکب‌ها، قسمتی برای درمان بیماران و داروهای مورد نیاز وجود دارد. بعد از ایام زیارت این داروها اضافه می‌آید و بعضی تاریخ انقضایشان نزدیک است:

۱. آیا جائز است این داروها به حسینیه‌ها و موکب‌های دیگر داده شود؟

۲. آیا می‌توان این داروها را به بیمارستان داد تا برای بیماران مصرف کند؟

۳. آیا می‌توان این داروها را فروخت و صرف حسینیه و موکب کرد؟

جواب: در هر سه صورت، با اذن متولی شرعی، جائز است البته صورت اول مقدّم بر صورت دوم بوده و صورت دوم مقدم بر سوم می‌باشد و مراتب باید رعایت گردد.

۸۸ احکام پیاده روی اربعین

۱۱۰. در منازلی که برخی افراد، برای اقامت زائران محترم آماده کرده‌اند، اگر شخص وارد حمام شود، آیا می‌تواند از صابون، لیف، شامبو، خمیر دندان، حوله و ... استفاده کند؟

جواب: ظاهر اینگونه موارد جواز است .

۱۱۱. آیا زائران پیاده می‌توانند از مهرهای تربتی که در مواکب و حسینیه‌ها یا منازلی که در آن اقامت می‌کنند، بردارند؟

جواب: جائز نیست مگر بعد از اذن گرفتن از متولی شرعی حسینیه، موکب و صاحب خانه .

۱۱۲. گاهی زائران پیاده، مجبور می‌شوند که از زمین زراعی دیگران عبور کنند. آیا این کار با اینکه می‌دانند راه دیگر طولانی‌تر و خسته کننده‌تر است، جائز می‌باشد؟

جواب: در زمین‌های دولتی یا بی‌صاحب جائز است و در غیر آن باید از صاحب زمین اذن بگیرند و اگر نمی‌دانند آیا راضی هست یا نه، گذشتن از آنها جائز نیست.

۱۱۳. اگر شخص برای وضو گرفتن و یا رفتن به دستشویی از کفش دیگران استفاده کند، آیا این کار جائز است؟

جواب: اگر به رضایت صاحبان آنها اطمینان دارد، جائز است.

۱۱۴. گاهی اشخاص، وسایل مورد نیاز خود مانند گوشی تلفن همراه را به بخش امانات می سپارند و برای گرفتن آنها مراجعه نمی کنند، در این صورت، وظیفه مسئولین چیست؟

جواب: اگر از برگشتن صاحبان آنها ناامید شدند، حکم مجهول المالک پیدا کرده و ردّ مظالم از طرف صاحبان آنها به حاکم شرع داده می شود.

مسائلی پزشکی

۱۱۵. برخی افراد، به شکل افراطی - با اینکه می‌دانند این کار موجب ضررهایی می‌شود - داروهایی مصرف می‌کنند تا توانایی پیاده‌روی داشته باشند، آیا مراجعه به پزشک متخصص یا مراکز درمانی برای تشخیص و استفاده دارو واجب است؟

جواب: اگر ضرر محتمل، کم باشد اشکالی ندارد، و اگر زیاد باشد و مثلاً ترس بر جان داشته باشد باید احتیاط کند.

۱۱۶. گاهی زائران خانمی که پیاده به کربلا مشرف می‌شوند، نیاز به درمان دارند:

۱. آیا پزشک مرد می‌تواند ایشان را معالجه کند؟

جواب: با وجود پزشک خانم، مراجعه به مرد جائز نیست مگر اینکه ماهرتر باشد.

۲. آیا پزشک مرد برای آمپول زدن، یا گرفتن فشارخون و ... باید از

دستکش استفاده کند؟

جواب: اگر استفاده از دستکش امکان دارد و حرجی نیست، واجب است.

مسائل متفرقه

۱۱۷. به جهت زیادی زائران و کمبود پتو، آیا دو نفر می‌توانند زیر یک پتو

بخوانند؟

جواب: اگر از فتنه در امان هستند، جائز است. ولی افضل آنست که مطلقاً از

آن اجتناب کنند.

۱۱۸. صاحبان برخی مواکب، به جهت محبتی که نسبت به برخی علماء دارند،

عکس‌های ایشان را در موکب قرار می‌دهند و برخی زائران محترم، دوست ندارند

در آن موکب اقامت کنند، چون معتقدند که سیاسی و حزبی است، آیا قرار دادن

این عکس‌ها جائز است و جنابعالی چه توصیه‌ای به صاحبان موکب می‌کنید؟

جواب: قرار دادن عکس علماء جائز است و افضل آنست که همه، از آنچه موجب

تفرقه است دوری کنند و شایسته است که فعل زائران و صاحبان موکب را حمل به

خوبی کرد.

۱۱۹. آیا کسانی که برای خدمت زائران، از مردم پول جمع می‌کنند واجب

است که بپرسند آیا این پول خمسش داده شده یا نه؟

جواب: خیر واجب نیست.

۱۲۰. در زمان‌های استراحت، دیده شده که برخی از زائران از امور دنیوی و

لهوی، ورزش یا تجارت و ... صحبت می‌کنند، آیا این کار جائز است؟

جواب: باید از سخن حرام مانند غیبت و تهمت و ... دوری کنند و غیر آن، جائز است؛ اگر چه سزاوار است که (بیش از اندازه) به امور دنیوی نپردازند و از فرهنگ اهل بیت علیهم السلام در عقاید و احکام و اخلاق صحبت شود.

۱۲۱. با توجه به ثواب زیاد پیاده روی برای زیارت حضرت، توصیه می شود که مقداری از ثواب را هدیه کنند:

۱. آیا می توان بخشی از آن را برای زندگان و مردگان هدیه کرد؟

جواب: آری جائز است.

۲. آیا این هدیه کردن باید قبل از عمل باشد یا بعد از آن؟

جواب: فرقی نمی کند قبل از عمل باشد، یا در بین آن و یا بعد از آن؛ در هر صورت فضل و اجر است ان شاء الله.

۳. آیا ثواب هدیه کننده و هدیه شونده برابر است؟

جواب: در برخی روایات شریف آمده است که ثواب هدیه کننده از کسی که به او هدیه می شود بیشتر است.

۴. آیا می توان این ثواب را به تعداد زیادی از اهل ایمان هدیه کرد و آیا همه

یکسان برخوردار می شوند؟

جواب: جائز است به همه اهدا شود و اجر و مقدار آن به دست خداوند متعال است.

۱۲۲. حکم جوانی که می خواهد پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام برود ولی پدر و مادرش از ترس انفجار و کشته شدن او را منع می کنند، چیست و به چنین پدر و مادرانی چه توصیه ای می فرمایید؟

جواب: سعی کند که ایشان را راضی نماید و اگر قبول نکردند بهتر آنست که در نزدشان بماند ولی بر والدین نیز منع کردن او شایسته نیست. ایشان باید ثواب عظیم زیارت امام حسین علیه السلام را بشناسند و محفوظ ماندن فرزندانیشان را به خداوند متعال و فرشتگانی که خداوند برای حفظ زائران امام علیه السلام قرار داده و با ایشان همراهند و آنها را استقبال و مشایعت می کنند، بسپارند و بدانند که خداوند تبارک و تعالی بر عمر زائران آن حضرت می افزاید و اینکه پدر و مادر فرزندان خود را در این راه تشویق کنند، خیر دنیا و آخرت را به دست می آورند.

۱۲۳. برخی زائران محترم قبل از ایام مخصوص زیارت به کربلای معلا می رسند، آیا جائز است که قبل از بیستم ماه صفر یا پانزدهم ماه شعبان برگردند و آیا ثواب زیارت اربعین یا نیمه شعبان برایشان منظور می شود؟

جواب: اگر این کار، برای دیگر زائران فرصت زیارت ایجاد می کند اشکال ندارد و در احادیث شریف آمده است: «اعمال به نیت ها بستگی دارد»، «نیت مؤمن بهتر از عمل اوست» و «برای هر کس فراخور نیت او ثواب منظور می شود».

۱۲۴. اگر زائری به جهت سرما و خستگی بیشتر از یک پتو و متکا دریافت کند و دیگران بدون پتو بمانند، آیا جائز است یا نه؟

جواب: خوب است مؤمن با برادر مؤمن خویش همکاری داشته باشد؛ بلکه او را بر خود مقدم بدارد که خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾؛ هر چند در خودشان

احتیاجی [مبرم] باشد، آنها (دیگران) را بر خودشان مقدم می‌دارند.^۱

۱۲۵. برخی عزیزان زائر با اینکه در مسیر توبه و زیارت امام حسین و حضرت عباس علیه السلام قرار دارند، با این حال در گوشی‌های خود عکس‌هایی از ورزشکاران، خوانندگان و یا موسیقی‌های غنایی حرام دارند، حکم آن چیست؟

جواب: باید از آنچه دیدن و شنیدن آن حرام است، اجتناب کنند، چه آنکه مقام زائر در نزد خداوند بزرگ است و فرشتگان او را در برگرفته و برایش استغفار می‌کنند، پس خود را با انجام برخی محرمات از برکات عظیم محروم نسازد.

۱۲۶. در موبک‌های استقبال از زائران، برخی افراد در فرصت خواب و استراحت با صدای بلند صحبت می‌کنند و گاهی می‌خندند که این کار دیگران را آزرده می‌سازد، آیا این کار جائز است؟

جواب: باید مراعات حال زائران دیگر را بنمایند و اگر نیاز به صحبت کردن دارند، از افرادی که خواب هستند دور شوند تا مبادا زوار امام حسین علیه السلام را ناراحت کنند که در حدیث شریف آمده است:

«مؤمن کسی است که مردم از دست و زبان او در امان باشند».

۱۲۷. برخی زائران در مسیرهای عمومی زیاد می‌خندند و غذا را به هم پرتاب می‌کنند که وجهه مطلوبی ندارد، آیا این کار جائز است؟

جواب: پرتاب کردن غذا اگر باعث تلف شدن آن شود، اسراف بوده و جائز نیست و ایشان باید تعالیم ائمه علیهم‌السلام را انجام دهند. در روایت امام صادق علیه‌السلام وارد شده است: «چون خواستی قبر امام حسین علیه‌السلام را زیارت کنی، ایشان را با حالتی غمگین و اندوهناک و گرفته و غبارآلود زیارت کن»^۱ و در روایت دیگر آمده است:

«کمتر سخن بگو و شوخی کن و بیشتر ذکر خداوند بگو و مبادا شوخی و خصومت نمایی».^۲

۱۲۸. برخی در میان کثرت جمعیت و بودن مردان و زنان، عکس می‌گیرند:

۱. آیا عکس گرفتن از دیگران بدون اذن ایشان جائز است؟

جواب: اگر محذوری در آن نباشد، جائز است.

۲. آیا گرفتن عکس بانوان بدون آگاهی ایشان جائز است؟

جواب: اگر زنان عفیفی باشند و در آن ضرر یا خلاف شرعی نباشد، اشکالی ندارد.

۱. کامل الزیارات، ص ۱۳۱.

۲. همان، ص ۲۲۵.

۱۲۹. گاهی برخی عزیزان به سبب طولانی بودن راه، دچار جراحاتی خون آلود در ناحیه ران‌های پای خود می‌شوند و به همین جهت با لباس زیر به حرکت خود ادامه می‌دهند، آیا این کار با توجه به مخالطه زنان و مردان و کودکان جائز است؟

جواب: اکیداً برای مؤمن و خصوصاً برای زائر امام حسین علیه السلام رعایت حیای کامل شایسته است تا به امام حسین علیه السلام نزدیک‌تر باشد.

۱۳۰. هنگامی که دسته‌جات عزاداری در خیابان‌های منتهی به حرم امام حسین و حضرت عباس علیه السلام به عزاداری مشغول هستند، برخی جوانان مؤمن - با وجود بانوان - لباس‌های خود را در می‌آورند، آیا این کار جائز است؟

جواب: آری، جائز است ولی بانوان نباید عمداً به ایشان نگاه کنند.

۱۳۱. با توجه به ازدحام جمعیت، برخی رانندگان با سرعت حرکت می‌کنند که این گاهی باعث می‌شود برخی زائران را زیر بگیرند، حکم آن چیست؟

جواب: اگر در مظان خطر باشد، جائز نیست.

۱۳۲. در صف‌های حمام یا سرویس‌های بهداشتی و به سبب ازدحام جمعیت، آیا می‌توان جای دیگری را گرفت و یا از او با عذرهای واهی همچون داشتن بیماری قند و ... پیش افتاد؟

جواب: دروغ جائز نیست و بر همگان است که انصاف را رعایت کنند و همدیگر را یاری کرده و ایثار نمایند تا اجرشان در نزد خداوند و امام حسین علیه السلام بیشتر شود.

۱۳۳. برخی بر اثر جراحت، اقدام به درمان در خیابان و در حضور دیگران می‌کنند، آیا این کار جائز است؟

جواب: شایسته است تا جایی که می‌توان، مراعات پوشیدگی را کرد.

۱۳۴. برخی افراد نیکوکار، ورقه‌هایی حاوی زیارت عاشورا یا زیارت اربعین در بین زائران توزیع می‌کنند، و بعضی از افراد این ورقه‌ها را گرفته و دور می‌اندازند که زیر پا می‌افتد، آیا این کار هتک حرمت زیارت شریف حساب می‌شود؟

جواب: توزیع این زیارت‌ها مستحب است و کسی که می‌گیرد باید حرمت آن را حفظ کرده و در راه نیاندازد.

۱۳۵. برخی برادران زائر و خصوصاً بعد از یک روز راهپیمایی سوار بر ماشین می‌شوند و شب را در نزد خانواده‌هایی که از زائران پذیرایی می‌کنند، می‌مانند و صبح دوباره مسیر را ادامه می‌دهند. آیا باید به همان مکانی که سوار ماشین شده‌اند، برگردند و یا مستقیماً از هر مکانی که خواستند راه را ادامه دهند؟

جواب: جائز است از هر مکانی مسیر را ادامه دهند، ولی بهتر آنست به مکانی که سوار ماشین شده‌اند برگردند. چرا که اجر و ثواب، به تعداد گام‌ها می‌باشد و زیادی قدم‌ها، زیادی پاداش را به دنبال دارد.

۱۳۶. آیا افراد و خانواده‌هایی که به زائران محترم جا داده و از ایشان پذیرایی می‌کنند، ثوابی در دنیا و آخرت می‌برند؟

جواب: شکی در آن نیست چرا که آن یاری بر نیکی و کمک کردن به مؤمن و تسهیل زیارت امام حسین علیه السلام به شمار می آید و چه بسا زائران آن حضرت برایشان در رفتن به بهشت شفاعت کنند.

۱۳۷. آیا در زمانی که در خانه یکی از خادمان سید الشهداء هستیم، می توانیم از تلویزیون، تلفن و آنچه در اتاق استراحت هست، استفاده کنیم؟
جواب: اگر به رضایت صاحب خانه اطمینان دارد، اشکالی ندارد.

۱۳۸. اگر کسی برای حاجتش نذر کند که از شهر خود تا کربلا پیاده برود و بعد از برآورده شدن حاجت، نتواند این کار را بکند، آیا جائز است از نجف تا کربلا پیاده برود؟

جواب: باید به اندازه ای که می تواند، پیاده برود.

۱۳۹. برخی نذر می کنند که اگر خداوند به او فرزندی بدهد یا اگر فرزندش شفا یابد، او را از شهر خود پیاده به کربلا ببرد، اگر فرزند نتواند پیاده روی کند، حکم آن چیست؟

جواب: چنین نذری منعقد نمی شود.

۱۴۰. در مواکب و حسینیه ها، بعضی افراد، قسمتی از فرش و یا پتویی را برای خود اختصاص می دهند، آیا دیگران می توانند از آنها استفاده کنند یا مختص همان شخص اول است؟

جواب: برای شخص اول حق اختصاص محفوظ می باشد.

۱۴۱. برخی زائران محترم، لباس های کوتاهی می پوشند که تا زانوانشان می باشد حکم آن چیست؟

جواب: اگر محذور شرعی نباشد اشکالی ندارد، اگر چه افضل آنست که لباس دیگری بپوشند.

۱۴۲. گاهی دیده شده که هتل داران با اینکه اتاق خالی دارند، ولی از دادن آنها به خود عراقی ها خودداری می کنند و تنها به زائران غیر عراقی اتاق می دهند، و به این سبب زائران عراقی مجبور می شوند که در خیابان بخوابند، آیا این کار جائز است؟

جواب: همه - هر کس در جایی که کار می کند - باید از فرق گذاشتن بین زائران عزیز به جهت ملیت های متفاوت ایشان - که این خود دستاورد استعمار برای جوامع مسلمین می باشد - پرهیز کنند.

۱۴۳. وقتی زائر امام حسین علیه السلام می خواهد به کربلا مشرف شود، عده ای از دوستان و آشنایان از او التماس دعا و زیارت دارند، آیا وقتی زیارت خودش پایان یافت باید از قسمت ضریح خارج شود و دوباره وارد شده و به جای آنان زیارت کند و آیا ثواب این زیارت به همه آنها می رسد؟

جواب: می‌تواند در همان زیارت اول یا زیارت دوم به صورت جمعی و یا برای هر نفر زیارت کند و به اذن خداوند، ثواب آن به همه می‌رسد و میزان این ثواب به دست خداوند است که به هر کس بخواهد عطا می‌فرماید.

بعضی احکام بانوان

۱۴۴. آیا بانوان می توانند فرزندان خود را در مسیر عمومی شیر دهند و یا باید این کار در موكب خانم ها صورت گیرد؟

جواب: شیر دادن با رعایت ستر کامل جائز است و الا واجب است به جایی برود که دیگران او را نبینند.

۱۴۵. پیرامون زیارت بانوان سؤالات متعددی مطرح می شود، از آن جمله اینکه:

۱. آیا بر ایشان جائز است که با پای پیاده به زیارت امام حسین علیه السلام شرفیاب شوند؟

جواب: با مراعات موازین شرعی جائز، بلکه مستحب مؤکد است.

۲. آیا ثوابشان مانند ثواب مردان می باشد؟

جواب: بله و فضل به دست خداوند است و میزان ثواب به اندازه مشقت و مرتبه اخلاص می باشد که گاهی مردان بر زنان و گاهی زنان بر مردان در به دست آوردن آن پیشی می گیرند.

۳. حکم کسی که به آنها حرف نامربوط می زند تا آنها را از زیارت بازدارد چیست؟

جواب: جائز نیست و حرام می باشد.

۴. سفارش حضرتعالی به چنین اشخاصی چیست؟

جواب: باید تقوای الهی پیشه کنند و حال خود را نیکو گردانند و از زیارت امام حسین علیه السلام منع نکنند تا خدایی ناکرده از ستم پیشگان به آن جناب به شمار نیایند.

۱۴۶. آیا زنان زائر می توانند در مقابل مردان وضو بگیرند و دست های خود را نمایان کنند؟

جواب: اگر در معرض دید مردان است، جائز نمی باشد.

۱۴۷. آیا زن می تواند در جایی که مردان هستند لباسی بپوشد که قسمت های خاصی از بدن او نمایان شود؟

جواب: پوشیدن لباس بدن نما جائز نیست و باید لباس های گشاد و مانند آن به تن کنند.

۱۴۸. آیا زن، بدون اذن شوهر می تواند پیاده به کربلا مشرف شود؟

جواب: جائز نیست و باید از او اذن بگیرد و برای مرد نیز شایسته است که امر زیارت را بر او تسهیل کند.

۱۴۹. اگر زن نذر کند که پیاده به کربلا مشرف شود و بخواهد به نذر خود وفا کند ولی همسرش با او مخالفت نماید، آیا نذر باطل نمی شود و آیا اصلاً مرد می تواند آن را ابطال کند؟

جواب: زوج می تواند نذر زوجه را باطل کند ولی برای او شایسته نیست.

۱۵۰. اگر زنی بخواهد پیاده به کربلا برود، آیا یکی از فرزندانش می تواند او را منع کند؟

جواب: بر فرزند جائز نیست که مادر را منع کند، بلکه باید امر زیارت را بر او تسهیل نماید و در صورت امکان با او برود.

۱۵۱. برخی صاحبان مواکب برای توزیع غذا و آب و فرش و پتو، وارد قسمت خواهران می شوند، آیا این کار جائز است؟

جواب: باید قبل از وارد شدن خبر دهند تا ایشان خود را بپوشانند و بهتر اینست که خود زنان این کارها را انجام دهند.

۱۵۲. حدّ جائز برای وارد شدن زن حائض به حرم امام حسین و حضرت عباس علیه السلام چه مقدار است؟

جواب: نباید به قسمت ضریح وارد شود ولی در رواق ها و صحن ها اشکالی ندارد و به حرم حضرت عباس علیه السلام می تواند وارد شود.

۱۵۳. آیا زن مستحاضه می تواند به قسمت ضریح های مطهر وارد شود؟

جواب: جائز است البته باید به احکام استحاضه عمل کند.

۱۵۴. در ایام زیارت، بعضی خانواده ها و بانوان در قسمت بین الحرمین می خوابند، آیا این کار جائز است؟

جواب: با مراعات میزان ستر واجب، جائز است و بهتر آنست که اگر امکان دارد، به مکان های مخصوص بروند.

خاتمه

۱۵۵. توصیه و نصیحت جنابعالی به زائران امام حسین علیه السلام و خصوصا با این
هجومه ظالمانه‌ای که دشمنان اهل بیت علیهم السلام بر ضد شعائر مقدس امام
حسین علیه السلام دارند، چیست؟

جواب: از همه جهت به تعالیم اسلام التزام داشته باشند، نزاع را کنار بگذارند و به
زیور صبر و گذشت آراسته شوند، قرآن و دعا زیاد بخوانند، و مسائل شرعی را یاد
بگیرند و به فتاوی مراجع معظم تقلید التزام داشته باشند، برای برآورده شدن حاجت
خود در درگاه الهی به ائمه علیهم السلام توسل کنند و نظافت و مسائل بهداشتی و امنیتی و ... را
مراعت کنند. از خداوند متعال خواستاریم که زائران امام حسین علیه السلام را حفظ فرماید و
ما و ایشان را به زیارت و نائل آمدن به شفاعت پیامبر و اهل بیت ایشان علیهم السلام موفق
گرداند. الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهرين.^۱

۱. ترجمه حاضر، با اندکی تصرف و اضافات از کتاب «فقه السائرين و الزائرين للإمام الحسين علیه السلام»
مطابق با فتاوی معظم له تهیه شده است.

تقدیر و تشکر

از ویژگی‌هایی که خدای سبحان برای امام حسین علیه السلام قائل شده، زیارت اربعین است، چنانکه در روایت آمده است، زیارت اربعین از نشانه‌های مؤمنان است.

خدای متعال همه ساله به ویژه در سال‌های اخیر، میلیون‌ها انسان از سراسر جهان و خصوصاً از کشورهای همسایه عراق و علی‌الخصوص از سراسر عراق به زیارت اربعین موفق می‌کند و آنان به این انگیزه در کربلای معلی گرد هم می‌آیند.

در روزگار بنی امیه و بنی عباس، چنان با دستگاه امام حسین علیه السلام سرسئیزه و دشمنی برافراشتند که در طول صدها سال حتی یک زائر، در روز اربعین در کربلا وجود نداشت. این امر از آن جهت بود که اطراف قبر مقدس و شریف آن حضرت، مأمورانی گماشته بودند و اگر مأموران زائری در آنجا می‌یافتند او را کشته یا به سیاهچال‌ها برده، شکنجه می‌کردند و سپس می‌کشتند.

شما مردم ستم‌دیده، اما مقاوم عراق روزگار حاکمیت بعثی‌ها و رفتار آنان با زائران، به ویژه زائران امام حسین علیه السلام خصوصاً در مناسبت زیارت اربعین آن حضرت را دیده‌اید، اما در اربعین سال جاری (۱۴۳۵ق) همگان از دور و از نزدیک دیدند و دیدیم که میلیون‌ها انسان دل‌داده این خاندان با پای پیاده، روانه کربلا بودند که از عراق، خارج کشور، از کشورهای اسلامی و غیر اسلامی و حتی غیر مسلمانان در این راهپیمایی میلیونی حضور یافتند و در زیارت اربعین امام حسین علیه السلام شرکت کردند.

انگیزه آفرینان نخستین، برای برگزاری شعائر حسینی، از جمله زیارت اربعین، معصومین علیهم السلام بودند که با رسول خدا صلی الله علیه و آله شروع شد و تا امام حسن عسکری علیه السلام و در نهایت به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ادامه یافت.

به پیروی از این بزرگان، مراجع تقلید و فقهای شیعی جامع الشرائط تقلید، مانند علامه سید بحر العلوم از صدها سال قبل بدین امر نیز فرا خوانده و می خوانند، چرا که مراجع جامع شرائط تقلید به جهت پیروی از امامان معصوم علیهم السلام خود در حدّ توان به زیارت اربعین رفته و شرکت در آن راستوده و ترغیب کرده اند و هماره به آن تشویق می کنند.

از خدای متعال می خواهم تا همه آنان که در حدّ توان و امکاناتشان در راه اقامه هرچه بهتر و بیشتر شعائر حسینی کمک کردند موفق بدارد. همچنین از تمام آنان که در راهپیمائی مقدس و بزرگ زیارت اربعین به سوی کربلای معلی شرکت کرده اند و نیز آنان که راهپیمایی هایی مشابه در کشورهای خود و حتی مؤمنانی که در کشورهای غیر اسلامی برگزار کرده اند تشکر می کنم و برآورده شدن حاجت های همگان و قبولی اعمالشان و خدماتشان را از خدای بزرگ مسئلت دارم.^۱

۱. برگرفته از سخنرانی مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی شیرازی حفظه الله در جمع بزرگان و مسئولان هیئات حسینی عراق، که در ایام اربعین حسینی خدمات مختلف و متعددی به زائران حضرت سیدالشهدا علیه السلام ارائه نموده بودند (۹ دی ۱۳۹۲ ش مطابق با ۲۶ صفرالآخر ۱۴۳۵ ق).

زیارت اربعین

صفوان جمال گوید: مولایم امام صادق علیه السلام، در زیارت اربعین به من فرمود که چون روز بلند شد، می گویی:

السَّلَامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَ حَبِيبِهِ، السَّلَامُ عَلَى خَلِيلِ اللَّهِ وَ نَجِيِّهِ، السَّلَامُ عَلَى صَفِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ صَفِيِّهِ، السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ، السَّلَامُ عَلَى أَسِيرِ الْكُرْبَاتِ وَ قَتِيلِ الْعِبْرَاتِ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّهُ وَلِيُّكَ وَ ابْنُ وَلِيِّكَ، وَ صَفِيُّكَ وَ ابْنُ صَفِيِّكَ، الْفَائِزُ بِكَرَامَتِكَ، أَكْرَمْتَهُ بِالشَّهَادَةِ، وَ حَبَوْتَهُ بِالسَّعَادَةِ، وَ اجْتَبَيْتَهُ بِطِيبِ الْوَلَادَةِ، وَ جَعَلْتَهُ سَيِّدًا مِّنَ السَّادَةِ، وَ قَائِدًا مِّنَ الْقَادَةِ، وَ ذَانِدًا مِّنَ الذَّادَةِ، وَ أَعْطَيْتَهُ مَوَارِيثَ الْأَنْبِيَاءِ، وَ جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَى خَلْقِكَ مِّنَ الْأَوْصِيَاءِ، فَأَعْذَرَ فِي الدُّعَاءِ، وَ مَنَحَ النُّصْحَ، وَ بَدَلَ مُهْجَتَهُ فِيكَ لِيَسْتَنْقِذَ عِبَادَكَ مِنَ الْجَهَالَةِ، وَ حَيْرَةِ الضَّلَالَةِ، وَ قَدْ تَوَازَرَ عَلَيْهِ مَنَ غَرَّتُهُ الدُّنْيَا، وَ بَاعَ حَظَّهُ بِالْأَزْدَلِ الْأَذْنَى، وَ شَرَى آخِرَتَهُ بِالثَّمَنِ الْأَوْكَسِ، وَ تَغَطَّرَسَ وَ تَرَدَّى فِي هَوَاهُ، وَ أَسْخَطَ نَبِيَّكَ، وَ أَطَاعَ مَنَ عِبَادِكَ أَهْلَ الشَّقَاقِ وَ النَّفَاقِ، وَ حَمَلَةَ الْأَوْزَارِ الْمُسْتَوْجِبِينَ النَّارَ، فَجَاهَدَهُمْ فِيكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا، حَتَّى سَفَكَ فِي طَاعَتِكَ دَمَهُ، وَ اسْتَبِيحَ حَرِيمَهُ، اللَّهُمَّ فَالْعَنُهُمْ لَعْنًا وَبِيلًا، وَ عَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ، أَشْهَدُ أَنَّكَ أَمِينُ اللَّهِ، وَ ابْنُ أَمِينِهِ، عِشْتَ سَعِيدًا، وَ مَضَيْتَ حَمِيدًا، وَ مِتَّ فَقِيدًا مَظْلُومًا شَهِيدًا، وَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِرٌ مَا وَعَدَكَ، وَ مُهْلِكٌ مَن خَذَلَكَ، وَ مُعَذِّبٌ مَن قَتَلَكَ، وَ أَشْهَدُ

أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ، وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِهِ، حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ، فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ،
وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً سَمِعَتْ بِذَلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي وَلِيُّ لِمَنْ وَالَاهُ، وَعَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاهُ. يَا بِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ
رَسُولِ اللَّهِ. أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخَةِ، وَ الْأَرْحَامِ الطَّاهِرَةِ، لَمْ
تُجَسَّسْكَ الْجَاهِلِيَّةُ بِأَنْجَاسِهَا، وَ لَمْ تُلَبِّسْكَ الْمُذْلِهِمَاتُ مِنْ ثِيَابِهَا، وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ
دَعَائِمِ الدِّينِ، وَ أَذْكَانِ الْمُسْلِمِينَ، وَ مَعْقِلِ الْمُؤْمِنِينَ، وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْبَرُّ النَّقِيُّ
الرَّضِيُّ الرَّكِّيُّ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ وَلَدِكَ كَلِمَةُ التَّقْوَى، وَ أَعْلَامُ
الْهُدَى، وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى، وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا، وَ أَشْهَدُ أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ، وَ
بِإِيَابِكُمْ مُوقِنٌ، بِشَرَائِعِ دِينِي وَ خَوَاتِيمِ عَمَلِي، وَ قَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلَمٌ، وَ أَمْرِي لِأَمْرِكُمْ
مُتَّبِعٌ، وَ نَصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ، حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ، فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ،
صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ، وَ عَلَى أَزْوَاجِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ، وَ شَاهِدِكُمْ، وَ غَائِبِكُمْ، وَ
ظَاهِرِكُمْ، وَ بَاطِنِكُمْ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

آنگاه دو رکعت نماز می خوانی و هر دعایی که خواستی می کنی.

اللهم عجل لوليک الفرج